

De verloren schoen

door
C.M.v.d.Berg
Akkerman

G. F. CALLENBACH N.V. NIJKERK

**DE VERLOREN
SCHOEN**

C. M. VAN DEN BERG-AKKERMAN

DE VERLOREN SCHOEN

Illustraties van Nans van Leeuwen

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

INHOUD

	Blz.
1. Jan Duiverman	7
2. Een middag vol pret en toch	11
3. Lekkere appels	17
4. Nieuwe schrik	21
5. Op de boerderij	26
6. Thuis	30
7. De schoen	36
8. Op school	40
9. Nog eens Hannes	52
10. Jaap krijgt vrienden	56
11. Jan verhuist	61
12. Nog eens appels	67
13. De duiventoren	71
14. De torenwachter	76
15. Bij de politie en thuis	84
16. Het grote boek	89

1. JAN DUIVERMAN

Het is prettig, als je dicht bij een toren woont.

Voorals die toren een zingende toren is!

Nu, dat is de toren, waar Jan Duiverman bij woont, zeker.

Die toren heeft een prachtig klokkenspel. Dat klokkenspel bestaat uit grote en kleine klokken en die klokken samen noemt men een carillon.

De toren is een deel van de grote kerk, die op het Kerkplein staat.

En dat Kerkplein ligt midden in de stad. Het is een groot plein, je kunt er van alles vinden.

Zoals ik al zei, ten eerste de kerk met de zingende toren. Rond die kerk staan bomen, die 's zomers prachtig groen zijn. Ze moeten wel oud zijn, maar ze staan alle nog even fier met hun dik-bebladerde kruin in de wind. Ze zouden heel wat kunnen vertellen van alles, wat daar allemaal rond en in de kerk gebeurd is. Maar bomen praten niet; ze bewaren hun geheimen al de jaren door en spelen hun spel met de wind, die soms met hen dolt als een wilde jongen en dan weer zacht fluistert van mooie, stille dingen. . . .

Dan is er het politiebureau, waar ook heel wat van verteld kan worden en verder vind je er een aantal grote winkels en kantoren.

Tussen al dat belangrijke staan ook nog huizen. Mooie huizen en ook oude huizen, die nog spreken van vele jaren terug, toen de stad nog een kleine stad was.

In een van die oude huizen woont Jan. Het is een bovenhuis, niet groot, maar wel gezellig. Jan is er geboren!

Van klein kind af hebben de klokken boven hem hun liedjes gezongen. Voor hij wist wat het was, lag hij er al naar te luisteren. Jan houdt van dat klokkenspel. Ieder kwartier klinkt een regel van een versje en ieder half en vol uur komt het wijsje helemaal.

Wanneer Jan 's avonds op bed ligt, luistert hij naar de klokken. Het verveelt hem nooit. Telkens komen er andere wijsjes na een tijd en als het feest wordt, is 't vooral mooi. Met Sinterklaasfeest speelde het carillon van de Sint en later, toen het Kerstfeest werd, kreeg je „De herdertjes lagen bij nachte” te horen en „Nu syt wellekome”.

Soms neuriet Jan mee en op bed kan hij vaak heerlijk dromen van het feest dat later komen gaat. Omdat de klokken hem daar telkens opnieuw aan herinneren.

Als de klokken klingelen en zingen, wordt Jan diep in z'n hart al zo heerlijk blij, dat hij al luisterend, dikwijls met een glimlach

op z'n gezicht, inslaapt. Nee, Jan Duiverman zou het carillon voor geen duizend gulden willen missen!

Jan heeft een paar kleine broeftjes en zusjes, hij is de oudste. 't Huis, waarin vader en moeder wonen, is eigenlijk te klein. Dat komt door de woningnood, maar nu er zoveel nieuwe huizen gebouwd worden, bestaat er een goede kans, dat ze een grotere woning kunnen krijgen.

Op een avond, toen Jan zat te kleuren in z'n nieuwe kleurboek, hadden vader en moeder het er opeens samen over.

Jan móest luisteren! Moeder vertelde van het nieuwe huis, waar grote woonkamers waren en frisse, fijne slaapkamers boven. Het leek allemaal zo geweldig mooi. Daar kon je ook wel van dromen!

Denk eens in, van een oud huis verhuizen naar een spiksplinter nieuw, was me dat even wat! Jan kreeg kleurtjes van spanning op z'n wangen, hij wilde er meer van weten ook, hij begon te vragen.

„Moeder? Wáár worden die huizen gebouwd? Is het ver weg? En wanneer zijn ze klaar, moeder. Al gauw?”

„'t Zal nog wel een paar maanden duren, jongen. Als we van 't najaar dan maar verhuizen kunnen. Ze staan aan de Damlaan, buiten, aan de rand van de stad.”

„Niks ver, hè?” zegt Jan luchtig. „Morgen, als ik uit school kom, ga ik dadelijk kijken. Vader, dan moet u altijd op de fiets naar uw werk. Krijg ik ook een fiets om naar school te gaan?”

„Ho, ho! Fietsen kosten veel geld en nodig is dat niet, want je kunt best naar een andere school, die veel dichterbij is.”

„Ja, ja!” lacht Jan vrolijk. „Wat zal dat allemaal leuk zijn. Dan krijg ik een nieuwe meester en nieuwe vrienden en . . . o, dan wordt alles anders. Moeder, krijg ik dan een eigen slaapkamer boven?”

„Nee, Jan, dat zou te mal zijn, je krijgt een slaapkamer met je broertjes samen, dat is al mooi genoeg, hoor! En nu, als de wind

naar bed. Straks is het acht uur; als je nog even wacht, hoor je de klokken!”

Jan trekt opeens een raar gezicht. Z'n mond staat open en hij ziet er uit of hij kiespijn heeft.

Vader schatert er om: „Heb je op je tong gebeten, Jan? Je kijkt zo geschrokken?”

„Nee, dat niet,” zegt Jan, „maar ik wil niet verhuizen, ik, ik wil bij de klokken blijven wonen! Ik, ik hoef geen slaapkamer en geen nieuwe school en geen nieuwe vriendjes. . . .”

Nu lacht vader nog harder en moeder lacht ook een beetje mee.

„Ja,” zegt ze grappig, „'t carillon kun je niet meenemen, Jan, dat blijft op de toren. Maar als de wind naar de Damlaan waait, horen we daar ook de klokken wel. Heus, Janneman. Ga nu lekker slapen en droom alvast maar een beetje van 't nieuwe huis. Dat moet er tòch van komen en vader heeft het al aangevraagd.”

Moet het er toch van komen? Die Jan! Hij wil blij zijn en hij kan het niet. Altijd was hij er zo trots op geweest, dat hij zo dicht bij de toren woonde.

Die toren, ja, vader en moeder weten niet wat hij dáár allemaal op ziet. . . .

't Zijn niet alleen de klokken. Jan geeft die toren zelfs een naam. Hij noemt hem stilletjes de duiventoren, maar dat weet niemand. Dat is zijn geheim! Ja, Jan heeft een geheim. Niemand weet, dat zijn toren een duiventoren is.

De torenkijker misschien, of de man van het klokkenspel. Zeker is dat niet, maar het zou kunnen, zij komen geregeld in de toren. Jan weet dat het best, hij ziet hen telkens door de toren-deur naar binnen gaan.

Kennen zij ook het geheim van de duiventoren?

Jan wou, dat hij het wist, misschien zal hij 't eens vragen.

Misschien, ja, wie weet!

2. EEN MIDDAG VOL PRET . . . EN TOCH . . .

Maar Jan vraagt niets!

Dag in dag uit gaat de torenman naar boven. Wat heeft hij daar altijd toch te doen?

Jan wou, dat hij het wist!

Voordat hij naar school gaat, is hij nog een hele poos boven.

Hij ligt met z'n armen op de vensterbank voor het raam. Hij kijkt vol belangstelling naar boven. Wat ziet hij daar toch?

Ja, kijk, daar had je ze weer, een hele zwerm!

Een, twee, drie, vier, vijf, zes! Prachtige duiven zijn het, lichtgrijs met wit. Jan hoort ze klapwieken. Ze gaan door open gaten de toren binnen. Hebben ze daar een nest? Wie zorgt voor die beesten? Die waren zeker van niemand!

Torenduiven, was dat even wat! Jan zou best eens willen weten waar ze hun nest bouwden. Hij had altijd zo'n zin in duiven. Hij wou, dat ze bij hen op 't plat vlogen.

Als hij een hok had en voer strooide, kwamen ze misschien wel. Die duiven waren toch van niemand, die mocht je best lokken, best! Dat was geen stelen, vast niet!

Als hij eens aan de groenteboer om een lege kist vroeg en vader spijkerde hem dan tegen de muur, dan bouwden ze misschien bij hem een nest! Kreeg hij misschien nog jongen ook!

Jan lacht om z'n eigen verzinsels. Geboeid kijkt hij naar het af en aan vliegen van de sierlijke vogels.

Soms lopen ze op de omloop van de toren, Jan kan ze zelfs horen koeren. Ach, dat is ook niet de eerste keer!

„Wie gaat mee, gaat mee, over zee”, speelt het carillon.
Kwart voor negen! schrikt Jan. Hij stormt de trap af, hij moet naar school!

Moeder bromt: „Wat voer je toch zo lang uit boven, kwajongen?”

Jan antwoordt niet. Hij loopt al op 't Kerkplein. Hij draaft. Z'n tong hangt met een puntje uit z'n mond, hij wil beslist op tijd komen. Stel je voor, anders denken ze nog, dat hij zo lang in bed ligt 's morgens. Barend de Goede kwam altijd te laat. Dat was zo'n sufferd, die had de slapers vaak nog in z'n ogen. Kon je net zien, dat hij zich niet eens gewassen had.

En hij wou ook nog even een afspraak maken met Gilles Blok en Cok de Laat. Dát waren pas reuze vrienden. Vooral Cok, die durfde zoveel, je had altijd schik met hem.

Ja, Cok was een leukerd. Die moet hij dadelijk vertellen van 't nieuwe huis. Dan gaan ze na vieren met z'n drieën kijken. Misschien mochten ze er in. Cok durfde het best vragen en anders deden ze het stilletjes. Bang waren ze tòch niet, o nee!

Jan is eindelijk bij school. Hij slentert nog een minuut of vijf op 't plein met de jongens, dan gaat de bel! Cok en Gilles weten dan overal al van. Die Jan was óók een dromer! Het is vandaag immers Woensdag, 's middags hebben ze vrij. Een afspraak is in een ogenblik gemaakt en de twee jongens zijn voor een trektocht dadelijk te vinden. Twee uur op het Kerkplein dus, bij de toren, dat is de startplaats.

Het is nog heel even voor tweeën, als Jan al vanuit hun bovenhuis naar beneden kijkt. Lang hoeft hij niet te wachten, want Gilles en Cok zijn extra vroeg.

Moeder wil weten waar hij heengaat. Ze mag het best weten!

„We gaan met z'n drieën kijken naar de nieuwe huizen aan de Damlaan,” zegt Jan. Hij kleurt er bij als een biet, want hij weet niet, òf hij het al vertellen mocht.

Maar moeder vindt dat zo erg niet.

„Weet je wat je doet?” zegt ze vrolijk. „Je vraagt maar aan de werklui of ze een beetje opschieten. Denk er om, geen streken uithalen hoor en loop de mensen niet in de weg. Enfin, dan zullen ze jullie wel wegsturen.”

Jan holderdeboldert de trap af. Gilles en Cok staan buiten te wachten. Ze floten al een paar keer hun herkenningsein. Jan antwoordde dadelijk.

Cok loopt al schoppend tegen een lege bus naast de anderen. Gilles en Jan willen ook eens trappen. Dat wordt een gestoei van belang op de weg. Het busje vliegt vooruit, de jongens al hardlopend er achteraan.

Ze lachen en joelen en schreeuwen!

Dan is er opeens een politieagent, die hen staande houdt.

„Waarom lopen jullie op de rijweg te trappen tegen een bus? Moet er een ongeluk gebeuren?”

„Nee, mijnheer,” zeggen ze met hoogrode gezichten en ondeugend tintelende ogen.

„Ik waarschuw jullie nog deze keer, maar als ik het weer zie, komen jullie er zo niet af, begrepen?”

„Ja, mijnheer!” beloven ze beschaamd.

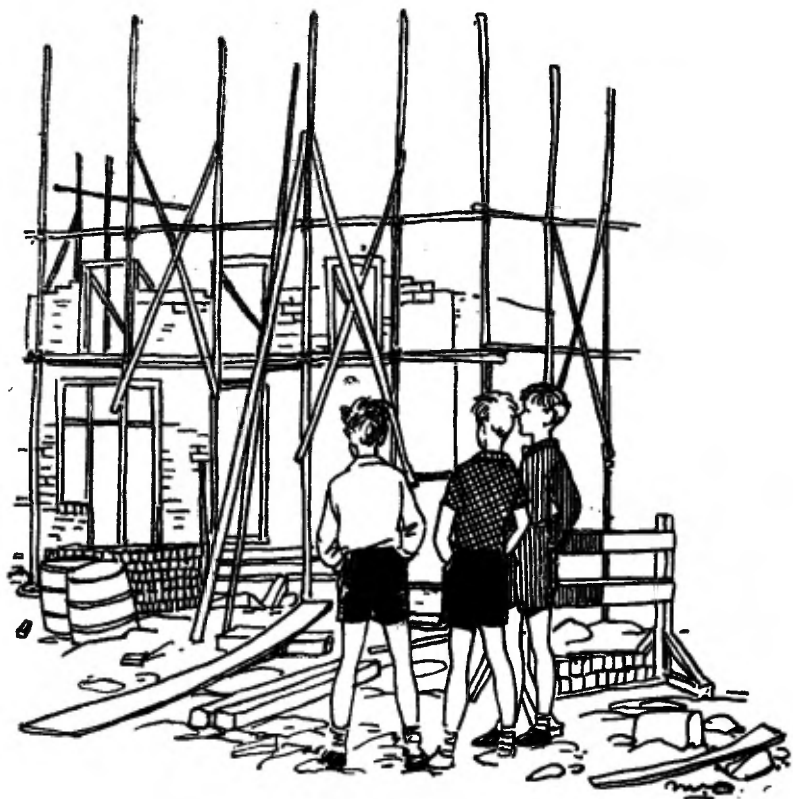
Gunst, ze weten immers zelf wel, dat het gevaarlijk is te stoeien op de rijweg, ze krijgen al lang verkeersles op school. Wat kan er niet gebeuren in een stad als je niet oplet.

De politieagent wijst naar Jan: „Jou ken ik wel, kereltje, ik zal je in de gaten houden!”

Jan schrikt. Natuurlijk, veel agenten kennen hem. Op 't Kerkplein is immers ook het politiebureau, hij mag wel uitkijken!

Gilles en Cok moeten hun namen zeggen en dan laat de agent hen gaan.

Als ze ver genoeg van hem af zijn, krijgt Cok weer praats: „Onze namen onthoudt hij tòch niet, maar jij hebt een strop, Jantje, dat je zo dicht bij 't bureau woont.”

Ze lachen er alle drie maar om en denken: Zo'n vaart zal het wel niet lopen.

De huizen in aanbouw staan in een groot weiland. Wat is het daar reuze fijn! Ha, daar kunnen ze de hele middag heerlijk spelen. Daar liggen bergen zand en grint. Er zijn nog sloten, drabbige, vieze sloten, waar je best met een polsstok over kunt. O, daar zullen ze zich geen moment vervelen.

Wat worden er een massa huizen gebouwd. De jongens gaan eerst op onderzoek uit.

„Waar ga je wonen, Jan,” vraagt Gilles, „in die hoge huizen, of daar in die lage?”

Tja, Jan weet het zelf niet precies. „'k Geloof in die lage, daar!” wijst hij.

De jongens gaan kijken, maar er is nog niet veel aan te zien. Het zijn kale muren, zonder ramen en deuren nog.

„'n Mooi huis, Jan,” gichelt Cok, als ze door de open gaten naar binnen kijken.

„Ja, hè,” zegt Jan, „nieuwste stijl, binnen zonder bellen of kloppen!”

Nou, in zulke huizen ben je gauw uitgekeken. Niets aan natuurlijk!

„Laten we gaan spelen, jongens, kom mee; ik heb ginder een fijne put gezien, dan gaan we een hol maken.”

Gilles rent voorop het weiland in en ja, weldra springt hij pardoos in een diepe kuil. Rondom liggen stukken rioolbuizen, ijzeren platen, stenen en nog veel meer.

Als ze alle drie in de kuil zitten, stelt Cok voor, van die put een fijne hut te maken. Als ze met z'n drieën zo'n zware, ijzeren plaat versjouwen, kan hij er mooi op. Ze graven een opening om zich door te laten zakken en dan hebben ze een hut om jaloers op te worden.

Dat de anderen het met hem eens zijn, is te begrijpen. In een wip zijn ze uit de kuil en zoeken een ijzeren plaat. Er liggen er genoeg op de weg. Ze hoeven niet zo'n erg lange te hebben. Ze kiezen een korte. Wat is dat ding nog zwaar. Ze slepen hem voort, maar dat is lastig, want ze hebben weinig houvast. Dan proberen ze hem te dragen.

En ja, ze krijgen hem eindelijk op de put. Hij ligt er stevig en een begin voor de opening aan de zijkant schiet vanzelf al over. Als ze er eindelijk in zitten, lijkt het wel of ze in een schuil-kelder zijn. Lang op de bodem zitten gaat niet, want de grond is vochtig. Dan gaan ze verstopperje doen. Wie hem is, moet in de kuil blijven, de anderen kruipen weg. Het gaat heerlijk tussen al die riolen. Je kunt er makkelijk in wegduiken. Zodra je

gepasseerd bent, kruip je er uit en hol je naar de buutplaats. Het is spannend genoeg, maar na een tijd ben je dat ook weer zat. Ze lopen over de riolen, springen van de ene op de andere over en dan vindt Cok een steel van een schop, een stevige dikke. Hij loopt er mee in z'n handen en heeft opeens een nieuw plan.

„We gaan slootje springen!”

„Haja, ja!” roepen de anderen. Ze gaan al dieper 't weiland in, al verder van de nieuwe huizen. Daarvoor moeten ze over verscheidene sloten.

Nu, dat is geen kunst met zo'n fijne stok. Eén voor één springen ze er over en werpen de stok terug tot ze alle drie aan de overkant zijn.

Eindelijk komen ze in een weiland van een boer. Daar mogen ze niet, dat is verboden! Er hangt een bordje aan een paal, waarop staat te lezen: Verboden toegang!

Maar wie kijkt er nu naar dat bordje?

Jan niet en Gilles niet en Cok niet! Ze lopen maar door. Dan komen ze bij een boomgaard . . .

„Hier mogen we vast niet!” zegt Jan.

„Nee,” zegt Gilles. Ze blijven aarzelend staan. „Zullen we teruggaan, jongens?”

„Ben je mal, bangerds,” scheldt Cok vinnig. „Wie ziet je hier nou? Er is geen kip; doe niet zo flauw, je lijkt wel een meisje.”

3. LEKKERE APPELS

En zo gebeurt het, dat Gilles, Jan en Cok de boomgaard ingaan van boer Henneveld. In de verte zien ze de boerderij liggen, maar geen levend wezen schijnt er op dit moment in de buurt te zijn.

Helemaal gerust zijn de drie jongens toch niet; ze spieden voorzichtig in alle richtingen. Hun bezorgdheid is werkelijk zonder reden.

Geen boer, geen boerin, geen hond, geen dienstmeid of knecht is in de wijde omtrek te zien.

„Dat is boffen, hè?” zegt Gilles verrukt. „Jongens, kijk eens wat een lekkere appels daar aan die bomen. We plukken er toch zeker wat van?”

Ze kijken elkaar aan.

„Durf jij in een boom klimmen?” vraagt Jan aan Cok.

„Waarom niet?” zegt Cok. „Jij gaat tegen de boom staan, ik doe m'n schoenen uit, ik stap op je handen en schouders en dan hijs ik me op aan die dikke tak daar!”

„O,” zegt Gilles, „ik probeer het zo wel. We stoppen onze zakken vol, hoor!”

In een wip zitten twee van de drie jongens in een boom. Jan staat toe te zien en wijst waar de grootste appels hangen.

Dan gooit Cok hem er een toe en dan Gilles. Hun zakken staan al aardig bol. Met graagte hebben ze hun tanden gezet in een heerlijke appel. Het blanke vlees knapt tussen hun tanden.

Hè, wat waren dat lekkere appels, helemaal niet zuur en helemaal niet hard ook, ze waren beslist rijp voor de pluk!

Cok en Gilles hebben samen de grootste schik. Ze zitten in 't lommer van de bomen, op een zware tak, die diep doorbuigt door hun gewicht.

„Hoeveel heb jij er al, Cok?” roept Gilles. „Ik heb m'n zakken allemaal vol!”

„Ik ook, de rest stop ik in m'n bloes, zeg! Doe jij 't ook?”

„Kom er nu uit, jongens,” dringt Jan opeens ongerust.

„Nog éven, jô, ik laat me zó zakken!”

Boer Henneveld heeft z'n koeien gemolken.

Nu gaat hij rustig naar huis. Hij heeft een hondekar, om de melk te vervoeren. Als de kannen achterop staan en al het melkgerei er naast ligt, zet de boer zich voorop de kar.

„Vort, Pluda!” gebiedt hij z'n hond.

Pluda heeft niet meer nodig. Pluda is een sterke hond, die met gemak zo'n vrachtje rijdt. Niet altijd gaat de boer op de kar zitten. Vandaag is hij moe, eigenlijk moet er een knecht bij komen. Maar de boer kan 't niet betalen, hij heeft zorgen. Het is zo'n slechte zomer dit jaar. Het regent voortdurend en er is weinig zon. Er zit niet veel groei in het gewas, er zullen geen grote oogsten te verwachten zijn. Als Jaap, zijn jongen, beter was, zou boer Henneveld het zich niet zo aantrekken. Maar die jongen, och, och, wat moet daar toch van terecht komen.

De hondekar schommelt en dokkert over de weg. Pluda weet, waar hij heen moet; hij is een oude getrouwe van de baas.

Zijn baas kan rustig denken en piekeren; hij zal hem wel veilig thuisbrengen, hoor!

Maar opeens richt de boer zich op; hij hóórt wat! Zitten er jongens in zijn boomgaard? Wat is dat?

Ja, dat moet er nu nog bijkomen!

De boer wordt zierend van kwaadheid. Hij springt van de kar en maakt Pluda los. Het kan hem niet schelen.

„Vooruit, de boomgaard in! Pak ze, Pluda, pak ze, gauw, ja,

vooruit maar, jij kunt harder lopen dan de baas. Toe maar, pak ze, pak ze!”

Pluda is een beste renner, hij springt over de sloot en vliegt woedend de boomgaard in, luid blaffend.

De boer komt achter hem aan, met een stok in z'n hand. Hij hoeft zich niet te haasten, want Pluda zal het wel voor hem klaarspelen.

Kijk maar eens, kijk maar eens! Daar heb je nu die helden, die zijn appels durven stelen. Ja, vooruit, Pluda, jaag ze de angst maar goed op het lijf, dat hebben ze verdiend!

't Is een koddig gezicht, de drie jongens te zien hollen.

Cok en Gilles hebben hun schoenen onder hun arm, ze gunnen zich niet eens tijd om ze aan te trekken. Pluda loopt grommend en kwaadaardig achter hen aan. Ze kunnen haast niet vooruit komen met hun dikke broekzakken. Telkens gaat er een appel uit, het moet wel, want zó kunnen ze niet lopen. Cok z'n dikke bloes zit hem ook vreselijk in de weg. . . . Phu, hij kan zich haast niet bewegen, hij durft niet stilstaan om die hond. Hij is vreselijk bang, dat hij hem zal bijten en straks moeten ze ook nog over een sloot.

Jan is er het beste aan toe. Hij heeft schoenen aan en op twee na alle appels weggegooid; hij heeft een flinke voorsprong op de anderen.

Hij staat het eerst voor de sloot, maar, o wee, nu hebben ze hun springstok in de boomgaard laten liggen.

Wat nu? Ja, hij hééft geen keus, hij móet over de sloot!

Jan springt. Eén, twee, hupla!

Ach heden, hij háált het niet, hij springt van angst midden in de sloot, die gelukkig ondiep is. Hij trekt zich angstig op aan de andere oever.

Daar zit hij diep-ongelukkig uit te blazen, maar die rust is van korte duur, want als Cok en Gilles met meer succes dezelfde sprong genomen hebben, is daar meteen ook de hond weer.

Of Jan zin heeft of niet, hij móet met z'n druipnat pak verder. Pluda gunt hem geen rust. . . .

„Oewoef, woef, woef! Oeoeoeoe!” gromt de hond. Z'n haren staan wild overeind, af en toe blikkeren vals z'n tanden en tòch bijt hij niet. Hij laat alleen maar zien, dat hij het kàn.

De boer loopt met grote stappen achter z'n hond aan. Hij heeft eigenlijk veel plezier, hij lacht de jongens uit! Een goeie hond is onmisbaar op een boerderij, dat bleek telkens!

Z'n appels heeft hij bijna alle al terug en dat de jongens zo bang zijn voor de hond, is net goed! Moeten ze maar niet in z'ijn boomgaard komen. Moeten ze z'ijn appels maar niet stelen, de schelmen!

Straks zal hij Pluda terugroepen, 't is nu mooi genoeg. Ze zullen heus niet meer terugkomen om nieuwe appels. Ha, ha, die appels zullen wel geen lekkere nasmaak hebben, ha, ha, ha!

„Pluda, kom hier, jongen! Je hebt je best gedaan! Pluda, kom maar bij de baas. Pluda, Pluda!”

De baas fluit lang en dringend. Dan eindelijk komt Pluda terug, hij laat maar traag z'n prooi los, maar hij moet de baas gehoorzamen.

Z'n baas klopt hem tevreden op zijn nek: „Mooi gedaan, jongen, prachtig, goed zo! De baas is tevreden over je, beste hond, beste Pluda!”

Kwispelstaartend en blij springt Pluda tegen de boer op. Hij jankt van vreugde. Hij is niet gewend zoveel aangehaald te worden door de boer. Dan keren ze samen naar de kar terug, de melk moet naar de boerderij. Ze zullen toch al niet weten, waar ze zo lang blijven!

4. NIEUWE SCHRIK

Als de drie ondeugden eindelijk in de gelegenheid zijn uit te blazen van hun jacht, vallen ze hijgend neer tegen de berm van een dijkje. Hier kan de boer hen niet meer zien en dat is een hele geruststelling.

Jan trekt z'n kousen en schoenen van zijn benen; hij begint het water er uit te wringen. Dan volgen z'n boven- en onderbroek, hij trekt z'n windjack uit en slaat dat handig om z'n onderlijf voor de kou. Gilles moet de broeken te drogen hangen op de takken van een wilgeboom, die aan de rand van een sloot staat. Ze hangen in het zonnetje en als het wil, zijn ze over een uur aardig opgedroogd. Jan wil voor thuis helemaal niet weten, dat hij in de sloot gezeten heeft. Het was gelukkig geen moddersloot, dus vies ruiken doet z'n goed niet.

Cok heeft een ogenblik pal achterover gelegen in het gras. Nu gaat hij zitten, om Jan in z'n nieuwe costuum te bewonderen. Cok lacht alweer, de tranen lopen hem over de wangen van pret, hij kàn niet laten Jan te plagen.

„Wat zat jij lelijk middenin die sloot, zeg! Het was niet eens een brede en dan toch er middenin. Je bent een springer, hoor! Een kampioen-springer!!” Dan schatert Cok het weer uit en valt gierend achterover in 't gras.

Jan lacht zuurzoet mee: „'t Kwam van die hond, jô, dàt was even een furie! Zo'n gemene kwaaië heb ik nog nooit gezien! Doe nu maar niet net, of jij niet bang voor hem was; je durfde niet eens je schoenen aantrekken!”

„Ja, dat is waar ook!” Cok zit 't zelfde moment weer overeind.

„Waar zĳn die dingen?”

Hij springt op en zoekt. . . . zoekt. . . .

Hij had ze toch onder z'n arm! Hij loopt zonder iets te zeggen een eindje terug, 't dijkje over in de richting van de boomgaard. Z'n hart klopt sneller van angst en grote schrik.

Waar heeft hij z'n schoenen gelaten?

Hij weet geen raad! Hij weet zeker, dat hij ze opgepakt heeft toen die hond kwam; hij móet ze verloren hebben!

Jan en Gilles komen hem na.

„Ben je wat kwijt, Cok? Weet je je schoenen niet meer?”

„Nee, jongens, ik moet ze verloren hebben, ik. . . . ik zie ze niet, help eens mee zoeken. . . . ik. . . . ik weet geen rraad. Duizendmaal liever was ik in de sloot gesprongen, dan dat. . . . Het. . . . het zijn m'n Zondagse, daarom deed ik ze uit, m'n daagse waren net bij de schoenmaker. . . .”

Cok valt plotseling voorover in 't gras en snikt, snikt. . . . Gilles en Jan kunnen zich bijna niet goedhouden. Jan bijt op z'n nagels en Gilles veegt met de mouw van z'n bloes telkens langs z'n ogen.

„Laten we toch zoeken, Cok,” zegt Jan. „'t Is toch best mogelijk, dat je ze verloren hebt.”

„Ja, dat moet wel,” stottert Cok, „maar. . . . ma-aar als. . . . als die be-boer ons zie-iet. . . .”

„Die is nu weg, we moeten het wagen, vooruit!” zegt Gilles moedig.

Cok's moeder is helemaal niet rijk, Cok zal nooit zonder schoenen naar huis durven, ze moeten gevonden worden!

Jan met z'n rare pakje komt achteraan. Hij durft niet te zeggen wat hij denkt. Het is ook zo erg, als het waar is, wat hij denkt. Nee, hij durft het vast niet te zeggen!

Toen Cok over die sloot sprong, hè. . . . Die sloot, het was wel geen brede, maar. . . . O, Jan huivert er van, hij móet er niet aan denken, nee!

Cok z'n Zondagse schoenen weg, wat erg, wat vreselijk erg. Dat zou hem eens moeten overkomen, hij zou ook geen raad weten, ècht niet!

Hij kan best begrijpen, dat Cok huult, al is hij dat van hem helemaal niet gewend.

Gilles en Cok gaan steeds verder terug. Hoe dūrven ze! Zijn ze dan geen sikkepitje bang meer voor de hond? Stel je voor, dat hij terugkwam!

Och, de andere twee zijn ook wel bang, maar er is nog een andere angst en die is groter dan de angst voor de hond.

Dat is de angst om zonder schoenen naar huis te moeten.

Cok weet geen raad! Hij snuffelt bijna als een dier langs het gras. . . . Dáár heeft hij gelopen en dáár en dáár!

Soms kijkt hij schichtig in de richting van de boomgaard. . . .

Zó ver durft hij te gaan, verder in elk geval niet!

Hij is er haast en nog heeft hij z'n schoenen niet gevonden.

Dan vliegt hij opeens met een schreeuw vooruit!

Op het randje van de sloot, daar, waar hij er overheen sprong, daar ligt een schoen. . . . één, helaas!

Als verpletterd staan de drie vriendjes nu aan de slootkant. Eén hebben ze nu terug, wáár zou de tweede zijn? Ligt die in de sloot, of. . . ., of misschien aan de overzijde in de boomgaard?

Cok weet het niet en Gilles weet het ook niet en Jan nog veel minder!

Op 't rimpeloze water ligt geheimzinnig een dikke laag kroos, alleen op de plaats, waar Jan er in gesprongen is, is een kleine cirkel.

Maar niets verraadt het geheim van hetgeen op de bodem ligt.

Cok ziet er akelig uit, hij weet niet wat hij beginnen moet.

„Laten we wachten tot het donker wordt,” zegt Gilles goedig, „dan zoeken we de boomgaard wel voor je af, hè Jan?”

„Tuurlijk!” zegt Jan, „maar we kunnen ook stokken kappen van die wilg daar en proberen de sloot af te zoeken.”

Ja en dat doen ze dan. Met grote moeite snijden ze een paar dikke stokken van de wilg en dan gaan ze in de sloot vissen. Het helpt allemaal niets, het wordt al later en later.

Jan trekt z'n broeken weer aan. Ze zijn nog wel niet kurkdroog, maar daar kan hij niet op wachten.

Gedrieën zitten ze tegen de berm van 't dijkje. 't Verdriet om de vermiste schoen is zó groot, dat ze haast niet meer weten waar ze anders over praten moeten.

Honderd keer hebben ze al tegen elkaar gezegd: „Hadden we maar geen appels gestolen uit de boomgaard,” en even zoveel keren hoe het hen spijt!

Cok dènkt er niet over naar huis te gaan met één schoen. Wat moet dat worden! Hij kan toch niet de hele, lange nacht in 't weiland doorbrengen? Als ze nu niet naar huis gaan, zullen ze thuis niet begrijpen waar ze blijven.

Moeten dan al hun ouders in hevige ongerustheid zitten, omdat Cok zijn schoen kwijt is?

Dat is toch niet nodig. Eén van hen kan 't gaan zeggen. . . . Maar zèggen betekent je kwaad vertellen, ja, ja, en dàt valt niet mee!

Dan heeft Jan weer een plan. „Moet je eens luisteren, jongens,” begint hij. „Laten we naar die boerderij gaan en laten we vriendelijk vragen of we even in de boomgaard mogen zoeken, of... of misschien heeft die boer de schoen wel meegenomen, als. . . . als een straf voor ons!”

„Dàt zou ik gemeen vinden,” zegt Cok verontwaardigd.

„Gemeen?”

„Ja! Eerst een hond op ons afsturen en dan een schoen stelen, dat is te erg!”

„Stelen, Cok? Nou, nou, hij kan hem toch gewoon gevonden hebben? Je weet zelf niet, hoe raar je met die appels liep te smijten,” verdedigt Gilles.

Cok zucht en bergt z'n gezicht weer diep-verdrietig in z'n handen. . . .

Dan springt hij eindelijk overeind: „Het moet dan maar, gaan jullie mee 't wagen? Wie waagt, die wint! Je moet dūrven.”

5. OP DE BOERDERIJ

Hard lopen doen onze drie vriendjes niet. Ze gaan weer de weilanden door, langs de boomgaard. Er lopen zwartbonte koeien te grazen; ze gaan met een bocht om de dieren heen. Dan komen ze op een weg, die de andere kant van de boomgaard omzoomt en als ze dan nòg een keer de hoek omslaan, zijn ze op de brede verkeersweg, waaraan de boerderij van boer Henneveld ligt.

Met hun handen in hun broekzakken gaan ze traag voort. Ginds keft een hond; zij denken aan Pluda. Pluda, hun vijand, hoe vrezen ze hem!

Ze hopen, dat het dier aan de ketting ligt. Als dat niet waar is, komen ze er nooit.

Na wat aarzelen gaan ze eindelijk de inrijlaan op. 't Is een smalle weg, met aan beide zijden hoge bomen. Wat lijken ze nietig en klein, nu ze daar lopen. Ze zien 't erf al. Daar scharrelt een troep kippen rond, ja, en daar.... daar op zij naast die hoge hooischoor, daar loopt Pluda!

Daar heb je 't gezanik al. „Woef, woef, woef.” Oei, wat is die hond wild. Hij ligt gelukkig aan de ketting, maar hij rukt en trekt er aan of hij hen verscheuren wil.

De jongens krijgen haast van angst. Cok schiet opeens voorbij de hond, recht op de deur van de woning af en Gilles en Jan doen hetzelfde.

Cok rammelt aan de ijzeren klink. „Volluk!” roept hij hard.

Of ze daarbinnen niet weten, dat er vreemd volk op het erf is! Ja, daar zorgt Pluda wel voor!

Een meisje komt voor. „Wat moeten jullie?” vraagt ze lang niet vriendelijk.

„Is de boer thuis?”

„Ja, tenminste, kijk maar in de koestal, daar!”

De koestal ligt vlak achter de woning. Schuchter duwt Cok eerst de boven- en dan de onderdeur open. . . .

En dan. . . . dan zien ze de boer!

Hun mond blijft open van verbazing, ze kijken en kijken maar. Daar loopt de gevreesde man, met een jongen aan z'n arm. Een jongen met rare, slappe benen, die in ijzeren beugels zitten. De jongen zakt telkens door en hij waggelt zo vreemd.

De boer kijkt zwijgend om. Hij brengt Jaap, zijn jongen, naar een stoel en komt dan naar hen toe.

„Jullie alweer hier?” vraagt hij streng. „Hoe d'urf je!”

„Ja, baas, ja, we durfden ook haast niet, maar we. . . . we hebben zo'n spijt van de appels en nu is Cok z'n schoen kwijt,” vertelt Jan.

„En. . . . en 't zijn m'n Zondagse, baas, ik. . . . ik. . . . ik. . . .” Cok schreit alweer. Gilles moet z'n verhaal afmaken.

„We dachten, dat u hem misschien gevonden had, of. . . . Mogen we alstublieft even in de boomgaard zoeken? We. . . . we zullen nooit meer terugkomen, nooit meer.”

De boer kijkt hen één voor één aan. Hij ziet wel, dat de jongens geen grapjes maken. Hoelang is 't al niet geleden, dat hij ze uit de boomgaard joeg. 't Is zowaar al bijna avond.

„Wacht, dan loop ik even mee,” zegt hij kort. Hij tilt de jongen met de rare benen in een wagentje en rijdt hem naar buiten.

Jaap vindt het leuk om mee te gaan. Hij ziet niet dikwijls jongens van zijn leeftijd. Hij begrijpt best wat er gaande is; er komen immers wel vaker jongens in hun boomgaard. Hadden ze daar een schoen verloren? Die ene, die op z'n kousen liep natuurlijk. Oók een strop!

Ze hoeven nu niet over de sloot te springen. Boer Henneveld

doet met de sleutel het brede hek open en dan gaan ze samen naar de hoek, waar ze vanmiddag geweest zijn.

Maar hoe ze ook zoeken en zoeken, de schoen blijft weg!

Cok de Laat is ontroostbaar. Hij dūrft niet naar huis.

„Dat komt er nu van, kwajongen,” gromt de boer bars.

„Och, vader, laat Hannes met een hark komen,” zegt Jaap medelijdend. „Er is immers een grote kans, dat hij in de sloot ligt! Toe, vader, doet u 't maar,” dringt Jaap nog sterker aan.

„k Zal hem zelf wel halen, blijf jij maar even hier,” knikt de boer.

De jongens kijken elkaar zwijgend aan, maar dan begint Jaap te praten.

„'t Is wel vervelend voor je, hoor, van die schoen, maarre. . . . zeg, ik wou, dat ik hem verloren was.” Hij wijst naar z'n beugels. „Zo'n ding verlies je niet en. . . . en daarmee kun je ook niet in een boom klimmen!”

Jan en Gilles knikken verlegen, Cok alleen luistert niet; die heeft Jaap de rug toegekeerd.

Gilles gaat wat dichtër naar de wagen. „Kun je niet beter worden, zeg?” vraagt hij met ernstige ogen.

„O jawel, maar 't duurt alleen zo lang. 't Gaat me knap vervelen, altijd in zo'n wagen. Soms word ik zó driftig, dat ik de hele boel wel kapot smijten kan. Wat denk je, zou je willen ruilen?”

Wat een vraag! Jan en Gilles antwoorden niet, ze kijken vol ontzag naar Jaap, naar die ongelukkige jongen, die zo'n helder verstand heeft.

„Je hoeft me geen antwoord te geven, hoor,” zegt Jaap. „Ik weet wel, dat jullie me een stumper vinden en dat ben ik ook. Dat zeg ik nooit als m'n vader er bij is, hoor. Die heeft er toch al genoeg verdriet van en ik ben nog wel z'n enige zoon en dan op een boerderij, ha, ha!”

28

„Jô, bid je dan nooit? Je moet bidden, dan helpt God je, weet je dat niet?” zegt Jan.

„Of ik het weet, maar wat helpt het? Nee, als de Here Jezus nu nog op aarde was, dan zou Hij me dadelijk beter maken. Dan liet ik me in m'n wagen naar Hem toe rijden, al was het nog zo ver weg. Dan zou Hij m'n hand pakken en ik zou dadelijk uit m'n wagen springen; dan was ik zó beter natuurlijk.”

Ja, dat kunnen de jongens niet tegenspreken. De Bijbel staat vol wonderen van de Here. Maar als Jaap het zo zegt, dan lijkt het net, of de Heiland nu géén wonderen meer doen kan. Dàt moet toch fout zijn!

Ze komen er niet toe er iets van te zeggen, want daar is de boer weer. Hij draagt een flinke hark op z'n schouder en beent regelrecht op de sloot af.

Dan begint het zoeken in de sloot. De hark wordt telkens vol onkruid, wier en modder opgehaald. De boer legt alles netjes aan beide zijden van de sloot neer. Hij spreekt er niet bij, maar werkt een tijdje flink door. Vol spanning kijken de vier jongens toe, gereed om te juichen als de verloren schoen wordt opgevist. Maar er hoeft niet gejuicht te worden, want de schoen blijft spoorloos. De boer moet het dreggen opgeven, want hij kan toch moeilijk de hele sloot gaan schoonmaken en dan op de late avond nog zo hard werken, nee, dàt wordt toch àl te gek!

De jongens zien er diep verslagen uit. Cok heeft géén tranen meer, maar hij ziet zó bleek, dat ook de boer medelijden krijgt.

„Ga nu naar huis, jongen,” zegt hij goedig. „Al wil je morgenochtend om vijf uur komen zoeken, je kunt terecht. Als je schoen niet in de sloot ligt, móet hij toch ergens anders gevonden worden. Nu is 't heus welletjes, je zult wel honger hebben en 't wordt al donker ook. Vooruit, gá nu!”

Wat zal er anders opzitten?

6. THUIS

Zo zijn ze eindelijk thuisgekomen. Hoe? Cok weet het niet na te vertellen, maar het viel heus niet mee.

Coks moeder was erg driftig, toen ze van de schoen hoorde. Ze gaf haar zoon een stevig pak slaag en joeg hem zonder eten dadelijk naar bed.

Dat liggen op bed was niet erg, want Cok was zo moe, dat hij maar het liefst meteen was gaan slapen.

Maar de slaap wou niet komen, en dat was best te begrijpen. Hij had heel erge honger, z'n maag knorde verschrikkelijk en z'n geweten was niet rustig. Telkens keerde hij zich woelend om en om, geen raad wetend met zichzelf.

Na een tijdje kwam moeder boven. Ze droeg een bord met een paar sneden brood er op en een beker melk. Ze gaf het Cok.

„Hier,” zei ze met verdrietige stem, „je moet wel honger hebben na zo'n lange middag; eet toch maar wat.”

„Dank u, moeder,” zei Cok met een snik. „Ja, ik heb reuze honger, ik kon 't bijna niet uithouden.”

Wat geeft het, dat het droog brood is. Het smaakt zo heerlijk als een gebakje met slagroom!

In korte tijd heeft hij 't maal op; moeder heeft 't verbaasd aangezien. En dan mag Cok nog eens rustig het hele verhaal van die middag doen. Moeder is nu niet driftig meer, alleen maar bedroefd.

„Bij al de zorgen nòg meer zorgen,” zegt ze verwijtend. „Cok, m'n jongen, wanneer zul je verstandig worden en niet meer zoveel verkeerde dingen doen? Dat moeder daarstraks zo drif-

tig werd, was ook niet goed, hoor Cok, dat vind ik net zo goed vervelend.”

„Maar dat had ik verdiend, moeder, daar praten we niet meer over. Ik. . . ik alleen heb schuld, u had me net zo hard mogen slaan als u wilde. . . .”

„Och, jongen, je hebt het verdiend, dat is waar, maar moeder straft liever anders. Je hebt er ook je schoen niet mee terug en ik geloof niet, dat je op deze manier het verschil tussen goed en kwaad op de juiste manier leert verstaan. We moeten de weg vinden naar God, met onze zonden. . . .”

Dat weet Cok wel, hij zal straks bidden en God vragen om vergeving. Hij zal ook vragen of God helpen wil, dat hij z'n schoen weer vindt. . . .

Hij steekt aarzelend z'n hand uit. . . .

„Moeder?” fluistert hij smekend.

„Jongen. . . jongen toch,” zegt moeder zacht, terwijl ze vergevend Coks hand drukt. „Zul je morgen nog eens goed zoeken in de boomgaard, belooft je me dat? En mocht je de schoen niet vinden, ga dan naar 't politiebureau en geef het op, misschien.... Kan niet een ander hem gevonden hebben?”

„We hebben niemand gezien, moeder,” zegt Cok beslist.

„Nu Cok, dan lijkt het daar wel een toverland. Het is vreemd, hoor, dat moet ik zeggen. Maar wat ik nog zeggen wou: Dat van die appels, manneke, is ook geen werk, ik zou me bijna voor je schamen. Dat wil je toch niet, jongen? 'k Heb niemand anders dan jou, wij moeten op elkaar aan kunnen, nietwaar?”

„Ja, moeder,” zegt Cok gehoorzaam.

't Is ook echt gemeend van Cok. Hij wil moeder immers geen verdriet doen, kun je begrijpen!

Als je geen vader hebt, alleen een heel lieve moeder, zou je voor die moeder dan niet alles over hebben?

Gilles boft.

Als hij de achterdeur binnenkomt, vindt hij niemand thuis.

Op de tafel staat een bordje met boterhammen en een beker koude chocolademelk. Er ligt een briefje naast, dat briefje is van moeder.

Gilles leest moeders potloodkrabbels: „We hebben bericht gekregen, dat vader binnenkomt. Je broertjes zijn mee om hem van boord te halen. Kom je ook?”

Nou, dat is een vraag! Gilles zal niet komen, ha, ha! Hij gunt zich haast geen tijd om te eten! Als hij pas voor de helft klaar is, gaat hij er al vandoor, met een stuk brood nog in z'n handen. Hij wil ook naar de Nieuwe Haven om vader te verwelkomen, net als de anderen.

Vader binnen! Heerlijk, leuk, denderend! zo zingt het in Gilles' binnenste bij iedere stap die hij doet.

Wat moet hij zich haasten om niet te laat te komen; hij holt. Hij voelt geen vermoeidheid meer, met één slag is hij alle narigheid vergeten.

Gilles' hart juicht van blijdschap en verlangen naar vader! 't Wordt al donker, de lantaarns branden, maar Gilles weet prima de weg. Al was 't nacht, dan zou hij 't schip van vader nòg wel kunnen vinden.

Ja, die Gilles komt er geweldig goed af, die heeft geboft!

Bij Jan aan de voordeur bungelt een touwtje uit de brievenbus. Dat touwtje zit om 't slot; daarmee kun je zelf de deur open-trekken. Dan hoeft moeder niet geregeld open te doen, als je belt.

Als Jan op de stoep staat, klingelt juist de toren acht uur!

„De paden op, de lanen in,
Vooruit met flinke pas!
Met stralend oog en blijde zin,
En goed gevulde tas. . . .”

zingt het carillon.

Jans ogen stralen helemaal niet. En z'n blijde zin is hij al lang verloren. Een bang jongetje trekt zacht de voordeur open en loopt nòg zachter de hoge trap op. . . .

„Dag, vader, dag, moeder,” zegt hij met trillende stem.

„O, ben je daar eindelijk, 't zal tijd worden,” zegt moeder geprikkeld. „Is dat ons in angst laten zitten; wáár kom je vandaan?”

„Ik zal 't eerlijk vertellen, moeder. Wees u dan niet boos op me, toe, moeder, het is heus niet helemaal mijn schuld. Cok de Laat was een schoen kwijt, z'n Zondagse, moeder, toen hebben we zolang gezocht. . . . 't Was wel een beetje onze schuld, hoor, want we waren in de boomgaard van boer Henneveld en die liet ons door de hond er uit jagen. Toen moet Cok z'n schoen verloren hebben; we dachten, dat hij in de sloot lag. De boer heeft nog gedregd ook, maar hem niet gevonden.”

„Zo,” zegt vader effen. „Jij denkt met een mooi smoesje ons hart te vertederen, hè? Dat haalt lelijke kwajongensstreken uit, laat z'n ouders een tijd in ongerustheid zitten en komt dan net zo kalmpjes binnen of er geen vuiltje aan de lucht is. Maar dat gaat zo makkelijk niet, hoor!”

Die Jan!

Hij komt naar vader toe: „Nee, vader, het zijn geen smoesjes, het is alles echt waar wat ik u vertel. U mag me straffen, geeft u me Zaterdag dan maar geen zakgeld, of. . . . of zegt u dan maar, dat ik een heleboel middagen thuis moet blijven. Het geeft niet wat, maar ik jòk niet!”

Jan kijkt vader eerlijk in de ogen en vader gelóóft hem nu.

„Nu goed, ga dan maar zitten. Eet je brood op, daarna zullen we wel weer zien.”

Jan zit achter de tafel achter z'n bord, hij kauwt traag. Het is stil in de kamer nu de kleintjes in bed liggen. Af en toe doet moeder nog een korte vraag. Jan geeft verstrooid antwoord; hij denkt aan Cok!

„Moeder,” vraagt hij opeens, „zou ik Cok die ouwe schoenen van me mogen geven als 't nodig is?”

„Als Cok morgen niets heeft om aan te trekken, kom je ze maar halen, hoor Jan,” zegt moeder.

Ze kijkt vader aan. Hoort vader ook wel hoe Jan aan zijn vriend denkt? Moeder is blij, dat Jan dit doet. Ze ziet heel goed, dat de middag Jan niet enkel plezier gebracht heeft. Jan is ongewoon stil; hij moet maar vlug naar bed om uit te rusten van de vermoeidheid en de spanning. Heeft dit kwaad eigenlijk zichzelf al niet gestraft?

Jan zegt gehoorzaam welterusten.

Moeder kijkt vreemd naar z'n kleren: „Wat is je broek raar verkreukt, Jan. Het is net of hij vochtig is ook!”

„Ja-a? Ik voel er niets van,” ontwijkt Jan benauwd, terwijl hij achteruitlopend de kamer verlaat.

Nu dit ook nog vertellen? Hij heeft aan zijn nat pak helemaal niet meer gedacht. Hij durft niet, hij gaat slapen en gauw ook! Jan smijt vlug z'n kleren op de stoel naast z'n bed, hij rilt een beetje. Hij is huiverig, zijn voeten zijn steenkoud.

Toch vergeet Jan niet te bidden. . . .

Het alziend oog van God heeft ook hem gadegeslagen.

Jan bidt om vergeving, hij bidt voor Cok en. . . . voor Jaap van de boer. Jaap, die geen wonder van de Here Jezus meer verwacht, omdat Hij bij Zijn Vader in de Hemel is.

Dat kan toch niet. Jaap is dom, Jaap weet er niets van. Jan zal 't hem lekker zeggen, als hij hem ziet. . . . Maar hij vraagt het eerst aan de meester op school.

Jan slaapt heel gauw. De zingende, klingelende klokken van de toren houden hem niet wakker, ook al ligt hij er nog zo dichtbij.

Wakker wordt hij ook niet van moeder, die wat later zich over hem heenbuigt. Ze betast Jan zijn kleren, die op de stoel liggen.

**Ze wist het wel. Ze zijn nat geweest, ze ruiken lang niet fris....
en dan die smerige schoenen. . . . Echt jongenswerk.**

**Ze neemt het hele boeltje mee; Jan moet morgen maar schoon
goed aantrekken. Dit is geen doen meer. Zeker zo dicht langs de
slootkanten gelopen om die schoen te zoeken. Zulke knoeierds
toch, je zou ze!**

7. DE SCHOEN

Toen Cok, Gilles en Jan achter het dijkje lagen, was er toch nòg iemand in de boomgaard geweest.

Dat was Hannes, de knecht. Hij was al eerder gekomen; hij had een laddertje nodig in de stal, om op de hooizolder te komen. Dat laddertje lag ergens in de boomgaard. Daar was het de vorige dag gebruikt om peren te plukken.

Hannes ging het even halen, hij wist waar het lag en had het spoedig gevonden. Vanuit de verte had hij het rumoer gehoord van de vluchtende jongens en nieuwsgierig had hij achter een boom de jacht gadeslagen. Hij had zich op de dijen geslagen van pret, toen Jan in de sloot sprong en Cok links en rechts met de oneerlijk verkregen appels smeed.

Hij had ook gezien, dat Cok z'n schoenen verloor en later, toen er niemand meer was, had hij de schoen opgeraapt. Het was een beste schoen, dat had

hij dadelijk gezien. Daar zou die kwajongen straks zeker om terugkomen.

Wacht, die kon hij wel in een boom hangen. Hij diepte een stompje potlood uit z'n zak en een stukje verkreukt papier.

„Gevonden voorwerpen!” schreef hij met onduidelijke hane-poten; toen hing hij de schoen met het papier aan de veter in een pereboom, die het dichtst bij de sloot stond.

Menend dat iedereen dadelijk dit rare voorwerp in de boom zou zien, was hij rustig weggegaan. Het was helemaal zijn bedoeling niet, de schoen moedwillig te verstoppen.

Maar wie zoekt nu een verloren schoen in een pereboom? Daar dacht niemand aan. En de schuldige Hannes was rustig aan het werk gegaan en had de schoen helemaal vergeten.

Na afloop van zijn dagtaak was hij naar Griet, zijn vrouw, gewandeld. Het huisje stond niet ver van de boerderij. Griet was een beste vrouw, maar ontzettend nieuwsgierig. Ze wilde altijd de laatste nieuwtjes weten. Elke avond vroeg ze aan haar man: „Wat is er gebeurd vandaag. Valt er nog wat te vertellen?”

En dan moest Hannes vertellen. Hannes was een echte grappenmaker. Als hij niets wist, welnu, dan verzon hij maar wat. Griet was niet zo jong meer; ze kwam niet dikwijls de deur meer uit. Maar ze was dol op een gezellig praatje.

Nu zitten Hannes en Griet samen knusjes aan tafel. Ze eten roggebrood met spek, spek van hun eigen varken. Hè, wat is dat lekker spek. Griet kan het zo heerlijk knappend bakken! Het vet loopt langs Hannes z'n kin, zo smult hij.

„Vertel nu eens wat, Hannes? Je hebt toch zeker wel wat beleefd vandaag?”

Hannes krabbelt even in zijn grijze krullebol, zijn ogen beginnen te glinsteren van pret. Nu zal hij zijn vrouw eens laten lachen. Sapperdekriek, wat een mooi verhaal heeft hij!

En Hannes doet het verhaal van de drie jongens en de verloren schoen.

Natuurlijk lacht Griet ook, geen wonder; vooral zoals Hannes het vertelt, is het grappig! Die Pluda is een prachthond, daar hoef je geen politieagent voor te hebben.

„Maar die schoen, Hannes? Weet je nu zeker, dat die jongen hem gevonden heeft? Het zou toch sneu zijn, als het niet zo was; je had hem misschien beter óver de sloot kunnen gooien, dicht bij die andere.”

„Ben je mal, Griet, die jongens hebben jonge ogen, die zullen de schoen best gevonden hebben, 't is als een fopperijtje bedoeld, hoor!”

„Jawel, jawel,” zegt Griet zorgelijk, „maar je had je best even kunnen overtuigen, je weet maar nooit; 't zijn kinderen, niet-waar?”

„Nou, 't waren stevige knapen anders. Leg jij je hoofd daar maar rustig op neer, Griet!”

Hannes leunt tevreden in z'n krakende leunstoel; zijn benen met de omgeslagen broekspijpen mogen van Griet op een andere stoel liggen.

„'t Is wel niet netjes,” zegt Griet, „maar Hannes wordt een dagje ouder en hij is 's avonds erg moe van 't werken bij de boer.”

Hannes zingt een versje, hij is toch zo gelukkig met z'n Grietje. De Here is zo goed voor hem. Hannes weet dat wel, hij zou het willen zeggen, maar zeggen kan Hannes het ook altijd niet, daarom gaat hij er van zingen, blij zingen:

„Wat zal ik, met Gods gunsten overlaân,
Die trouwe Heer voor Zijn genâ vergelden?
'k Zal bij de kelk des Heils Zijn naam vermelden
En roepen Hem met blijd' erkent'nis aan.”

Griet zit met haar armen over elkaar. Ze knikt Hannes blij toe. Ja, ze weet wel waarom Hannes zingt. . . .

Het schemert al meer. Griet neuriet zacht met Hannes mee....
God weet hoe dankbaar ze zijn, deze twee oude mensen!
Ze hebben een klein huisje en een heleboel kinderen, die allen
getrouwd zijn. Die kinderen wonen allemaal ver weg; één zelfs
in een heel vreemd land, vèr over zee. . . .
Maar het aller-rijkste zijn ze toch met hun Hemelse Vader,
want die is altijd dicht bij hen en die zal àltijd voor hen zorgen,
dag en nacht!

8. OP SCHOOL

Er is herrie op het schoolplein.

Een troep joelende, lachende jongens dringt plagerig op Cok aan.

„Heb je meisjesschoenen aan, Cok?” vraagt er een.

„Hoepel op!” zegt Cok.

Dat kun je begrijpen, veel te leuk om een jongen te plagen!

„Hé, jongens, kijk eens, daar heb je Cok de Laat op meisjesschoenen!”

„Hij heeft z'n moeders schoenen aan, jô!” zegt een ander.

„Kun je nog voorkamers verhuren? Je voelt er zeker niets van als ik op je tenen trap,” grijnst een ander.

„Maak dat je wegkomt!” mompelt Cok dreigend. Z'n ogen fonkelen. Hij heeft dikwijls last van snel opkomende driftbuien; hij tandenknarst.

„Hij heeft hoge hakken, hij loopt scheef!” gilt een vervelende meid. Ze gichelt onbedaarlijk in haar zakdoek en herhaalt telkens op schelle toon hetzelfde smoesje.

Cok weet niet hoelang het nog duren zal, voor hij er op zal slaan. Met z'n handen in zijn broekzakken leunt hij tegen de schoolmuur. Als hij nu net doet of hij niets hoort, misschien kan hij 't dan nog even uithouden. Tenminste, als ze niet te mal te keer gaan, want een doetje is hij allerminst. Jammer dat z'n daagse schoenen vanmorgen nog niet klaar waren. Ja, de schoenmaker was er aan bezig. Maar er op wachten ging niet, dat duurde nog te lang. Thuisblijven van school wou hij ook

niet en daarom had hij een paar schoenen van moeder uitgezocht. . . .

En daar staat hij nu, te midden van een troep plaaggeesten, van wie er één toevallig naar z'n benen keek!

Jan moet hij misgelopen zijn en Gilles zijn vader is binnengekomen. Gilles komt vanmorgen misschien helemaal niet op school. Cok probeert onverschillig te doen. Hij gooit zich wild tussen de lachende jongens en steekt het schoolplein over. Nòg heeft hij niemand aangeraakt! Maar daar zijn z'n kwelgeesten weer!

„Jongens, hij is bang, kijk hem lopen op z'n meisjesschoenen!”

„Hij heeft hoepelbenen en tinteltenen!” gilt Koos den Braber.

„Cok heeft schoenen, om te zoenen!

O, dat was een wonder!

Hoepelbenen, tinteltenen,

Scheve hakken, om te krakken.

Hi hi hi, ha ha ha!

We lachten er om en we keken er naar.”

Wie heeft zo vlug dit versje gemaakt?

Cok denkt, dat het afkomstig is van Leen Verhagen. Die staat te grijnslachen met een mond zo breed, dat de hoeken bijna zijn oorlelletjes raken. Cok siddert van boosheid, als hij dit versje hoort; één móet hij er afranselen. Hij wil wraak nemen, wraak. . . . wraak!

„Cok heeft schoenen, om te. . . .”

Nee, zoenen doet Cok helemaal niet, als hij op Leen af vliegt. Hij pakt hem om z'n nek en sleurt hem wild over de grond. Hij zal hem leren iemand uit te lachen! Laat hij nou maar eens zingen. Ja, vooruit, zing maar, toe! jaagt het in Coks binnenste. O, hoe zal hij hem nu laten lachen, schateren zal hij, wacht maar! . . .

Cok en Leen rollen beiden over de grond en er dreigt werkelijk een stevige vechtpartij van te komen.

Maar daar vliegt opeens een stevige jongen op Cok af. 't Is Jan! „Ben je nu mal, Cok!” roept hij angstig. „Ga toch staan en kom mee, jô!”

Eerst luistert Cok niet, maar Jan houdt niet op met waarschuwen en aan z'n mouw te trekken. Dan laat Cok eindelijk los, hij springt op z'n benen, slaat het stof van zijn broek en zonder op of om te kijken, loopt hij met Jan weg.

„Waarom vocht je, Cok?” zegt Jan al dravend.

„Zie je dan niet, dat ik schoenen van m'n moeder aan heb?”

„Ja, nou en wat zou dat?”

„Och, jô, ze hadden er een versje op en ze liepen me te sarren. . . .”

„Ja, 't is geen alledaags gezicht,” lacht Jan, „maar de reden is erger.”

Cok zwijgt even, dan zegt hij eerlijk: „'k Zou er misschien zelf ook pret om gehad hebben, hoor, maar ik werd toch zo kwaad opeens! Als ik Leen nou maar niet erg zeer gedaan heb, hij deed het ten slotte niet alleen. Dat ik hem toevallig uitkoos, kon ik ook niet helpen.”

„Wat deed je ook zo vroeg op 't schoolplein,” verwijt Jan. „Dat was wel het domste wat je doen kon! Gaat daar de bel, Cok?”

„Ik dacht het ook, Jan,” zegt Cok omkerend. Hè, was Jan er nu dadelijk maar bij geweest, dan had hij vast niet gevochten. Wat heeft Cok daar nu al een spijt van!

In de klas kijkt hij dadelijk stiekem naar Leen Verhagen. Heeft hij geen blauw oog, of een bult ergens, of een lelijke schram? 't Schijnt mee te vallen, Leen sabbelt alleen op een van z'n vingers, waar een beetje bloed aan zit.

Hebben ze het allemaal als een grap beschouwd? Cok hoopt het! Jammer eigenlijk dat hij zo driftig werd, iedereen werd toch weleens geplaagd.

Meester Meyer heeft de deur van 't lokaal gesloten en kijkt even rond; er zijn enkele lege plaatsen.

„Wie weet waar Gilles blijft vanmorgen?”

Vier, vijf vingers zweven in de lucht: „Z'n vader is binnen, meester!”

„Zo, hm, zeg dat hij vanmiddag weer moet komen, jongens! En Ro de Ruyter, meisjes? Is haar vader soms ook binnen?”

„Nee, meester, ze is naar de tandarts, ze komt dâlijk, ze had gisteren zo'n kiespijn, zei haar moeder.”

„Dat is vervelend voor Ro, hoor. . . . We zullen beginnen, jongelui, eerbiedig.”

De les wordt met gebed geopend. Nu gaan ze een poos zingen, daar houdt meester Meyer zo van. 't Is prettig ook, want ze zingen tweestemmig. Fijn is het, zoals ze „Daar ruist langs de wolken” zingen! En dan: „Wat de toekomst brengen moge, Mij geleidt des Heren hand. . . .”

Hè, Cok zingt uit volle borst mee, hij heeft opeens zo'n groot vertrouwen. Hij zal z'n schoen best vinden, dat móet immers, ze hebben vast gisteren niet goed gekeken. Ze hebben pech gehad, anders niet en van 't een komt het ander, zo denkt hij.

Leen Verhagen zingt ook. Hij heeft zijn zakdoek om zijn vinger. Hij heeft al lang naar Cok geknipooagd. Hij hoopt niet, dat hij nog nijdig is om dat versje van die schoenen. 't Ging zo leuk, maar eerlijk, zo erg meende hij het niet; je mocht toch weleens lachen, nietwaar?

„Laat hem gaan, laat hem gaan, jongens!” had hij direct geroepen, toen Cok hem smeerde met Jan. Een echte vechtpartij, nee, heus, dat wilde hij niet.

Meester Meyer is op 't puntje van de eerste bank gaan zitten.

Fijn! Nu krijgen ze Bijbelse Geschiedenis. . . . Als meester gaat vertellen, wordt het altijd stil in de klas, want meester kàn vertellen!

En meester Meyer vertelt:

„Toen de Heiland met drie van zijn discipelen van de berg kwam, uit de stille eenzaamheid en gemeenschap met Zijn Vader, was de overgang voor Hem wel heel groot. Op de berg, in de diepe stilte, had de Here Jezus gebeden tot Zijn Vader. De discipelen waren, vermoeid van de lange reis, in slaap gevallen. Ze hadden hun meester gevolgd zo ver ze konden, maar het wachten had hun ten slotte te lang geduurd.

Midden in hun slaap schrikken ze plotseling wakker van een groot, wonderlijk licht, dat hun tegemoet straalt.

In dat licht zien ze de Heiland, verheerlijkt. Zijn gezicht straalt als de zon en Zijn kleding is blinkend wit als de zuiverste sneeuw. . . . Er staan twee mannen bij Hem, dat zijn Mozes en Elia, die praten met de Heiland.

De drie discipelen zijn sprakeloos van verwondering en verwarring.

Is dat hun Meester? Van waar is deze heerlijke verschijning? O, ze begrijpen er niets van. Maar dan komt God, de Vader, en die spreekt uit een wolk. Het lijkt op een hevig onweer, want de berg dreunt en trilt er van.

„Deze is Mijn geliefde Zoon, in welke Ik Mijn welbehagen heb, hoort Hem!” zegt deze machtige stem.

De discipelen vallen bevend op hun knieën, van ontzetting en schrik. O, ze durven niet meer opzien, zo nietig voelen ze zich voor Gods heilig aangezicht. Waar moeten zij zich bergen? Maar dan komt de Heiland zelf bij hen, Hij raakt hen aan en spreekt hen vriendelijk toe.

„Wees maar niet bang en sta gerust op, mannen.”

Nu durven de discipelen wel. Ze kijken op en zien niemand meer dan de Here Jezus alleen. Als ze de Here Jezus aankijken, worden ze weer rustig; al hun vertrouwen ligt in Jezus, hun Meester. . . .

En zo moet het altijd zijn voor iedereen, voor elk mens op de wereld. . . . Wij moeten Jezus alleen zien en Hem heel ons vertrouwen geven, want Hij alleen is onze Zaligmaker en Verlosser.

Als de discipelen weer gerustgesteld zijn door de Here Jezus, willen ze graag op de berg blijven. Maar dat is de bedoeling niet, ze moeten weer naar omlaag, waar de Here Jezus nog niet klaar is met Zijn grote taak. Beneden aan de berg wachten ook de andere negen discipelen.

Nog voor ze helemaal onder aan de berg zijn, horen ze al een vreemd, opgewonden rumoer. Er is een vader gekomen, met een

heel erg zieke jongen. Die jongen is van de duivel bezeten. Hij is de enige zoon van deze man, die zo heel graag wil, dat zijn jongen genezen zal.

„Maak mijn kind toch beter,” smeekt die vader aan de discipelen.

O, de discipelen willen het wel, maar ze kunnen het niet.

Er zijn Schriftgeleerden bij en Farizeeën; die vinden het best, dat die discipelen het niet kunnen. „Zie je wel, dat hun geloof niets betekent?” zeggen zij. Ze maken er ruzie om met de discipelen.

„Wat betekent de macht van jullie Meester, als je zelf niets kunt doen in Zijn naam?” zeggen ze. Ja, ze lachen de discipelen uit!

De discipelen kibbelen met elkaar; ze zijn ook een beetje bedroefd. Hun Meester heeft toch gezegd, dat ze in Zijn naam alles kunnen en mogen doen en nu gáát het niet.

Daar staat een wanhopige vader met zijn zieke zoon. . . . en daar zijn ook de Schriftgeleerden, de vijanden van de Here Jezus, die hen in de ogen van al het volk bespottelijk maken. De een verwijt de ander zijn onmacht en hun Meester blijft maar aldoor weg!

Zo vindt de Heiland zijn achtergebleven discipelen terug, te midden van veel rumoerige, opgewonden mensen. Het is wel een groot verschil met de heerlijkheid boven op de berg, waar Hij zo heel dicht bij Zijn Hemelse Vader was. De discipelen houden op met ruzie maken, maar de Heiland weet het toch wel, Hij kent hen immers tot in 't diepst van hun hart.

„Waarover hadden jullie het zo druk samen?” vraagt Hij.

„Och, Here, ik heb mijn zoon bij hen gebracht en zij kunnen hem niet beter maken en de jongen is toch heel erg ziek en ik had zo gehoopt, dat zij hem konden genezen,” antwoordt de vader van de zieke jongen.

„Wat zijn jullie toch ongelovige mensen. Hoelang zal Ik nog

geduld hebben en bij jullie zijn? Breng de jongen maar hier," zegt de Heiland bedroefd.

Daar ligt nu de knaap, het is verschrikkelijk zo naar als die jongen er aan toe is. Zijn ziekte heeft hij als klein kindje gekregen en het wordt maar steeds erger met hem!

O, zijn vader krijgt hoop, déze Meester zal zijn jongen misschien kunnen genezen; hij smeekt de Heiland om hulp.

„Here, als U het kunt, maak dan mijn jongen beter, help ons uit deze ellende, Here. Maakt U, dat de duivel geen macht meer over mijn jongen heeft.”

„Alles is mogelijk voor hen die geloven,” zegt de Heiland.

Hoe snel verwerkt de man deze geweldige woorden van de Here. Moet hij geloven? En is dan alles mogelijk? O, hij gelooft! Maar misschien nog niet genoeg. Ook meer geloof kan de Heiland hem geven.

„Here,” bidt hij, „ik geloof! Maar als er nog ongeloof bij mij is, neem dat dan helemaal weg uit mijn hart.”

Dan verhoort de Heiland ook deze man, die alles van Hem verwacht, niet alleen voor zijn jongen, maar ook bovenal voor zijn hart.

De Heiland bestraft de boze geest en jaagt hem uit de jongen. Dan kan hij weer spreken en horen en heel rustig wat later met zijn blijde, gelukkige vader meegaan.

De discipelen zijn beschaamd en gaan stil achter hun Meester aan. Ze voelen wel, dat er iets bij hen niet in orde was.

Als ze een poos daarna alleen met de Heiland zijn, durven ze eindelijk vragen, waarom zij de jongen niet beter konden maken.

De Here Jezus ziet hen vol liefde aan. Ach, Hij wordt niet moe het hun telkens weer te zeggen. Hun aldoor weer te leren.

„Hebben jullie wel gebeden, voor je probeerde de jongen te genezen?”

Gebeden? Neen, dat hadden de discipelen niet gedaan. O, hoe

schamen ze zich, ze durven hun Meester haast niet aanzien, ze weten immers best, dat ze niets in eigen kracht kunnen.

„Alles is mogelijk, als je er gelovig om bidt,” zegt de Here. „Dan alleen gebeuren er wonderen. Bidt en u zàl gegeven worden!”

Nu begrijpen de discipelen heel goed, waarom zij de jongen niet beter konden maken, ze hadden hun hulp niet van de Vader verwacht. En zo, jongens en meisjes, gaat het vaak met ons ook. Als jullie in moeilijkheden komen, verwacht dan al je hulp van de Here. Dan moeten jullie bidden en vast vertrouwen, dat God alles doen kan en wil, maar alleen zo, als Hij het goed voor ons vindt.”

De meeste meisjes en jongens hebben stil geluisterd.

Jan Duiverman ook; een diepe rimpel trekt in zijn voorhoofd.

„Meester?” Daar is zijn vinger, die de uitroep begeleidt.

„Ja, Jan, wou je wat vragen?”

„Ja, meester! Toen de Here Jezus op aarde was, maakte Hij dádelijk de mensen beter, . . . maar eh. . . kan Hij dat nu nog?”

„Wat dacht je dan, Jan? De Here heeft gezegd: Ik ben gisteren en heden dezelfde, tot in alle eeuwigheid, jongen.”

„Ja, meester, maar eh. . . er gebeuren toch geen wònderen meer?”

„Maar Jan, denk je dat heus? Is het waar, jongens en meisjes, gebeuren er werkelijk geen wonderen meer op de wereld?”

Het is even stil in de klas, dan steekt een aardig meisje haar vinger op: „Dat is niet waar, meester, er gebeuren wèl wonderen; mijn oma zegt het altijd.”

„Juist, Elly, jouw oma heeft het goed. Er gebeuren dagelijks grote dingen op de wereld. De Heiland heeft gezegd voor Hij naar de hemel ging: Mij is gegeven àlle macht in hemel en op aarde. Begrijp je, Jan! Alle macht, ook om zieken beter te

maken, hoor jongen, maar alleen verhoort de Here hen, die gelovig biddend tot Hem komen. Weet je nog van straks?"

Jan knikt, hij weet genoeg. Och, hij wist het eigenlijk al lang; dat was het wat hij Jaap wou zeggen gisteren. Jaap van boer Henneveld, die soms zo driftig wordt, omdat hij niet lopen kan. Die zich naar de Here Jezus toe wou laten rijden, als Hij nog op aarde was. Maar dat hoeft immers niet, de Heiland is nog even machtig als toen!

„Ziezo," zegt meester Meyer, „nu gaan we van de kaart leren." Het is de kaart van Zuid-Holland die voorgehangen wordt. De blinde kaart. Met z'n allen gaan ze plaatsen noemen: „'s Gravenhage, Delft, Hoek van Holland, Leiden, Rotterdam!" Zo gaat dat een poosje door, dan mogen sommigen met de stok op de kaart aanwijzen, wat de meester vraagt.

De meester kiest kris-kras uit de klas enkele leerlingen en dan krijgt opeens Cok een beurt.

„Cok de Laat, kom jij maar eens voor de klas."

„Even wachten, meester!"

Boem, boem! Daar rollen twee schoenen achter de voetenplank en Cok stapt op zijn kousen naar de meester. Die kijkt verbaasd naar hem:

„Zo, kousenloper, waar zijn je schoenen? Wat scheelt er aan?"

„Niks, meester." Cok haalt z'n schouders op en draait naar de kaart.

„Heb je last van eksterogen?"

Cok lacht als een boer die kiespijn heeft; hij weet niet eens wat eksterogen zijn; hij wou, dat de meester maar ophield met zijn grapjes.

Maar de meester loopt nieuwsgierig naar zijn bank. Cok schrikt zich een hoedje. Wat gaat er nu gebeuren?

De meester vist z'n schoenen op van achter de bank en houdt ze verrast in de hoogte: „Zijn ze dat, Cok?"

„Ja . . . ja, meester,” hakkelt Cok benauwd; hij kleurt als de vurigste Bellefleur.

De hele klas giert van 't lachen. Geen wonder, 't zijn vrouwen-schoenen. De meester houdt een paar vrouwenschoenen in zijn handen. Och, och, wat hebben ze daar een pret om!

Opeens zingt er een brutaaltje:

„Cok heeft schoenen, om te zoenen!
O, dat was een wonder! . . .”

Maar dat wordt te kras. Vlug zet de meester de schoenen weer onder de bank. „Het moet dadelijk stil worden,” beveelt hij.

Het wordt wel stil, maar dat enkelen zachtjes na zitten proesten in hun zakdoek, dat is ten slotte wel te begrijpen.

Cok krijgt de stok en moet plaatsen aanwijzen. Hoe het komt, weet hij niet, maar hij kan er niet één vinden. Hij is totaal in de war. Dadelijk is het speelkwartier; hij moet er niet aan denken, want hij durft het lokaal niet uit. Ze zullen hem allemaal najaouwen en zingen, geloof maar!

Cok krijgt het al benauwder, de stippen op de kaart dansen voor zijn ogen.

„Ga jij maar zitten, jongen,” zegt de meester wijs. „Ik geef je een andere keer wel een beurt!”

Als hij in de bank komt, stoot Jan hem aan. „Niks erg, hoor,” fluistert hij achter z'n hand, „we zijn sámen!”

Maar dat viel reuze mee. Leen Verhagen stoof dadelijk op Cok af, toen 't speelkwartier was.

„Kom maar op, Cok, ik verdedig je!” riep hij vol vuur. „Ze moeten het nou niet àl te mal maken. Het moet een grap blijven, wat jij!”

En zo ging Cok de Laet, beschermd door twee vrienden, op zijn moeders schoenen naar buiten.

Er wèrd wel gelachen en er wèrd wel naar z'n benen gewezen
en er wèrd nog wel zachtjes gezongen van:

„Cok heeft schoenen. . . .”

Maar niemand maakt het Cok al te lastig meer, want Jan en
Leen zijn niet voor de poes, reken maar!

9. NOG EENS HANNES

Daar stapt Hannes, lang voordat de wekker heeft afgelopen, uit zijn bed. Griet zit dadelijk ongerust overeind.

„Wat scheelt er aan, Hannes, ga je nu al opstaan?”

„Jouw schuld!” zegt Hannes knorrig.

„Mijn schuld, man, maar hoe zit dat dan? Bij mijn weten heb ik niets op mijn kerfstok.”

„Toch is het jouw schuld,” zegt Hannes koppig.

„Wel nou nog mooier, wat heb ik dan gedaan?”

„Gedaan? Gedaan? Had je maar wat gedaan! Nee, je hebt niets gedaan en toch zeg ik, dat het jouw schuld is, dat ik zo vroeg m'n bed uitstap.”

Griet is nu klaarwakker en wil ook opstaan. Maar dat wil Hannes volstrekt niet hebben.

„Al is het jouw schuld nu, dat ik er vroeg uit moet, jij blijft er in elk geval in, -vrouw!” Hannes hinkelt op z'n ene blote been naar de bedstee, duwt bazig Griet terug en zegt: „De dag duurt voor jou lang genoeg, hoor.”

„Jawel, jawel,” zegt Griet, „als je dan maar vertellen wilt, waarom ik de schuld krijg, dat jij niet meer slapen kunt! Ja, want dat is het, ik merkte wel hoe je lag te woelen.”

„Dat zit zo, Griet. Heb jij het vannacht horen regenen?”

„Ikke niet, Hannes.”

„Nou, ikke wel, Griet. En toen ik zo lag te luisteren naar die regen, moest ik ineens denken aan de schoen van die jongen. Kijk, en dat was nou jouw schuld, want jij was bang, dat die jongens hem niet gevonden zouden hebben. Nou, en toen werd

ik daar ook bang voor en lag ik er maar over te piekeren en nou heb ik geen rust meer, voor ik zeker weet, of dat ding uit die boom gehaald is, snap je?"

„Ik snap het, Hannes, en eerlijk gezegd vond ik je. . . .”

„Hou op, Griet, met je praatjes; je hebt me toch al genoeg van de kook gebracht. Het zal wel voor niemendal zijn, maar ik wil me nu zelf overtuigen; dáár, nou weet je 't.”

„Je boterhammen staan gesneden, man, en je zet toch ook wel een lekker kopje thee, voor je weggaat?” vleit nu lief Hannes z'n vriendelijk vrouwtje.

„Wis en drie, Griet, dat doe ik, en als je nu niks meer over die schoen zegt, krijg je een fijn kopje thee van me op bed. De beschuitjes moet je er maar bij denken, want dat is verwennerij en daar hou ik niet van,” babbelt Hannes grappig.

Griet hoort het al, Hannes is weer best te spreken. Het is toch een goeie man, om nu weer zo vroeg op te staan voor die bengels van jongens. Ze ligt stil naar hem te kijken, totdat hij haar het kommetje thee brengt, met een plak roggebrood met kaas.

„Hier, Griet, eet smakelijk! Ik ga weg en blijf voorlopig op de hoeve. Hoe het afloopt met die schoen, vertel ik je vanavond wel. Geen zorgen er over, hoor, 't komt alles bèst terecht. Goeiemorgen!”

„Goeiemorgen, Hannes,” zegt Griet hartelijk.

Als hij de deur achter zich dichtgetrokken heeft, wipt ze lekker toch uit bed, om haar goeie, beste, brave man na te kijken. Maar dat mag hij natuurlijk niet weten, dat doet ze achter de gordijntjes!

Hannes loopt flink door en is al spoedig op de boerderij; de baas is gelukkig al present.

„Môrge, baas!”

„Môrge, Hannes! Je bent vroeg vandaag.”

„Ja, baas, dat heeft z'n reden. Hebt u soms ook iets gemerkt

van een vermiste schoen . . . die drie jongens gister . . . weet u wel . . . ?”

„Hou op, Hannes, vertel liever wat jij er van weet. Dat was me een geschiedenis gisteravond, ik vond het zo miserabel voor die ene jongen.”

„Wel, wel, wat spijt me dat. Heeft hij hem niet gevonden? Wel, wel, nou heeft Griet toch gelijk. Ik heb hem in een pereboom gehangen, baas . . .”

„Malle Hannes, hoe kom je nu zo dwaas! Daar heb ik een halve sloot voor uitgedregd, daar heeft me die jongen natuurlijk een uitbrander gehad van jewelste van zijn moeder en daar hangt dat exemplaar rustig in een pereboom te overnachten. Ha, ha! Wat een mop!”

„Het was als een fopperijtje bedoeld, baas, maar nou spijt het me toch voor die jongen. Jonge, wat spijt me dat! Mag ik hem gaan halen?”

„Dat mag.” De boer geeft Hannes de sleutel van het hek van de boomgaard en Hannes haalt dadelijk de verloren schoen; hij hoeft niet te zoeken! De schoen is nat en er zit een beetje vogelvuil op, maar dat is alles; verder ziet hij er puik uit.

„Wisten we nu maar, wáár die jongen woonde,” zegt de boer. Hij roept Jaap er bij. Jaap, die het nieuws al in geuren en kleuren van zijn vader vernomen heeft.

Maar Jaap weet het ook niet. Jaap wou, dat hij het wist! Hij zou het heerlijk vinden om die jongens blij te kunnen maken. Dom ook, dat hij het niet gevraagd heeft.

„Vader,” vraagt hij, „mag ik de schoen bewaren, tot de jongens komen en mag ik hem dan geven?”

„Wat denk jij, Hannes?”

„Asjeblijft, baas, laat mij er maar liever buiten,” zegt Hannes.

„Wat vind ik dat jammer . . .”

„Ja, ja, Hannes, dat weten we nu wel, je hebt het niet expres gedaan, ook niet om te plagen; ga nu de beesten maar voeren,

hoor, het komt alles terecht, geen nood!”

Hannes verdwijnt hoofdschuddend naar de stal en de boer gaat met paard en wagen naar de akker.

Jaap wankelt op z'n dunne benen naar de kamer. Hij heeft de schoen bij zich. Hij heeft een blos op z'n anders bleke wangen. Als het goed weer wordt, zal hij buiten op de bank gaan zitten. Die staat voor 't huis en op dat plekje kan hij een flink eind de weg af zien.

Hè, hij verlangt naar de jongens! Had hij maar vrienden! Jongens, die voor hem naar de boerderij kwamen. Dàt zou fijn zijn! Wie heeft er nu tijd voor hem, iedereen is druk bezig met werken. Moeder moet z'n kleine zusje helpen, ze moet ook karnen en nog veel meer. Ze hebben pas een nieuwe hulp, die moet van moeder nog zoveel leren, wat ze nog niet kan. Jaap heeft dikwijls verdriet en dat komt vaak van verveling.

10. JAAP KRIJGT VRIENDEN

Drie jongens kijken gespannen de weg af. . . .
„Zie je die hond al, Jan?”

„Hou op, jô, daar heb je dat monster; hij loopt los ook, Cok!”

„Dan kom je nooit bij de hoeve, zeg,” beweert Gilles somber.

„Och, och,” zucht Cok ongeduldig, „dan moeten we maar wachten tot ze hem vastleggen. Ze zullen hem toch de hele dag niet laten rondlopen.”

Zo staan de drie vrienden aarzelend voor de inrijlaan, die naar de Hoeve gaat en ze zouden er misschien nog een hele poos gestaan hebben, als Jaap hen niet gezien had!

„Hei! Hei, jongens, kom maar! Hei daar, hola!” roept Jaap zo hard hij kan. Hij zwaait en wenkt en roept of hij in levensgevaar is. Maar succes heeft hij.

„We worden geroepen, Cok!” schreeuwt Gilles opeens opgewonden.

„Maak het nou. . . . Ja, warempel! Dat is die jongen. . . . kom, vooruit, toe!”

„Oewoef, oewoef, woef, woef!”

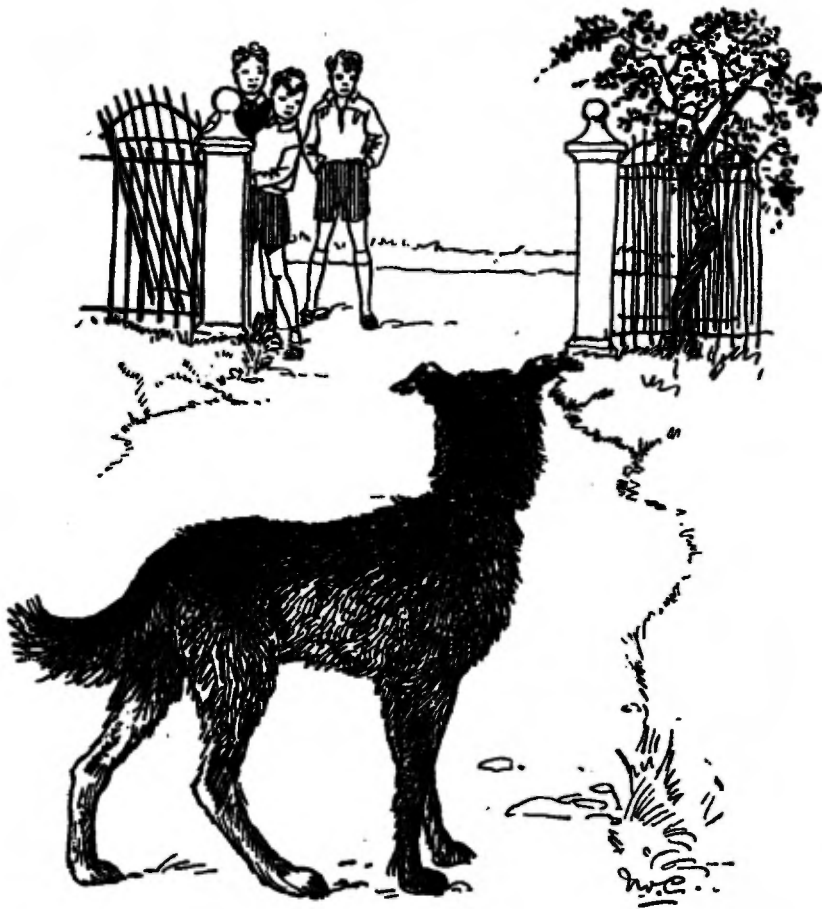
„Ba! Daar heb je die hond weer!”

„Hier, Pluda, hier, kom hier!” beveelt Jaap.

De hond gehoorzaamt, hij gaat naar Jaap terug, maar ontvangt de drie jongens helemaal niet vriendelijk. Hij loopt grommend om hen heen, zodra ze bij Jaap zijn.

„Goed volk, Pluda, hier!” zegt Jaap.

Pluda luistert met tegenzin en gaat onrustig liggen. De kop waaks omhoog, de staart heftig zwaaiend.

Erg vertrouwen doen de drie jongens hem niet, maar als Jaap de schoen aan Cok geeft, vergeten ze zelfs voor een ogenblik de kwaai hond.

„Heb je hem, is hij terecht?” roept Cok verschrikkelijk blij. O, nu zou hij wel kunnen dansen! Eindelijk de verloren schoen terug, z'n Zondagse; wat zal moeder blij zijn! O, hij zou wel kunnen huilen van blijdschap, hij heeft nog nooit zo'n raar gevoel in zijn maag gehad

„Kom een poosje bij me op de bank zitten?” vraagt Jaap.
„Pluda doet jullie heus niets, het is een waakhond, moet je weten, maar als ik er bij ben, kun je gerust zijn. Of wil ik hem aan de ketting leggen?”

„Ja, doe dat maar,” zegt Jan, die het toch niet vertrouwt.

Wat kost het Jaap een moeite, dat kleine eindje te lopen van de bank naar het hondenhek; de jongens worden er stil van. Maar als Jaap eindelijk weer zit, trachten ze het toch te vergeten.

Jaap vertelt van Hannes, die de schoen in een pereboom hing; Jaap vindt het heerlijk om te praten. Als het schoenenverhaal uit is, gaat hij over andere dingen praten. Hij vraagt veel over school; binnenkort mag hij gelukkig ook naar school. Vinden de jongens leren fijn? Hij wel! Hij krijgt thuis les, maar dat is nu spoedig niet meer nodig.

„Weten jullie wat ik graag wou?” zegt Jaap. „Ik wou, dat jullie altijd met mij kwamen spelen!”

„Wij? Spelen met jou?” vraagt Jan vreemd.

„Mag dat dan?” zegt Cok met grote ogen.

„Sturen jullie dan die hond niet op ons af?” informeert Gilles wantrouwig.

Jaap lacht. O, hij heeft in lange tijd niet zo gelachen. „Wat een bange lui zijn jullie, zeg! Zijn alle stadsjongens zulke helden? Bang voor een hond, ha, ha! Maar ik weet wel waarom, hoor! Gisteren in de boomgaard, hè, toen hij jullie nazat, zijn jullie natuurlijk zo van hem geschrokken. Best te begrijpen, hoor, ha, ha!” Jaap slaat op Coks schouder van pret.

Juist komt de boer langs. Heeft Jaap zo'n plezier? Lacht die jongen zo? O, wat is hij daar blij om. Ja, Jaap moet vrienden hebben, dat zou goed voor hem zijn!

„Vader,” roept Jaap, „hier zijn de jongens. Ze hebben de schoen al, hoor. Mogen ze nog eens terugkomen, vader, voor mij?”

„Baas, baas, ik bedank u voor de schoen,” zegt Cok onhandig,

terwijl hij naar hem toeloopt. „En . . . en ook bedankt voor al de moeite, baas . . .”

De boer kijkt tevreden: „Willen jullie nog eens om Jaap denken, jongens; kom als je geen school hebt maar eens naar de hoeve voor hem, hoor.”

De boer doet alsof het vervelend is om te komen, maar de jongens vinden het juist leuk om op een boerderij te mogen spelen.

„Als ik op jullie leunen mag, kunnen we best even naar het land,” zegt Jaap.

En dan gaan ze met z'n vieren naar de klaverwei, waar de zwart-bonte koeien grazen en een dartel veulen draaft op ranke, sierlijke poten en een zeug met een troep biggen knorrend in de modder wroet.

Jan blijft heel dicht bij Jaap, hij heeft nog een boodschap voor hem, hij weet alleen niet hoe hij 't zeggen zal; daarover moet hij aldoor denken. En Cok blijft óók heel dicht bij Jaap, hij wil goed voor hem zijn, hij wil Jaap helpen zoveel hij kan.

Gilles vertelt van zijn vader, die drie weken op zee is geweest. In die drie weken werd opeens de stuurman ziek, heel erg. Toen seinde de schipper naar het Hospitaal-Kerkschip „De Hoop”. Op dat schip is een dominee en een dokter. De dokter ging de zieke stuurman onderzoeken en zei, dat hij dadelijk geopereerd moest worden. Toen hebben ze de zieke stuurman overgedragen op de „De Hoop” en dat schip zou hem dadelijk aan land brengen.

„Fijn, hè, dat dat schip er is!” zegt Gilles.

„Nou!” zegt Jaap. „Anders kon je wel doodgaan op zee. Weet je nog meer geschiedenissen van je vader?”

„Natuurlijk!” zegt Gilles. „Als je later lopen mag en school gaat bij ons, dan zal ik je eens meenemen!”

Jaaps ogen schitteren!

„Komen jullie ècht terug? Jokken jullie heus niet?” vraagt hij.

„Wij jokken?” roept Cok verontwaardigd. „Zo gemeen zijn wij niet, hoor, we worden jouw vrienden!”

„Echt? O zeg, dan laat ik jullie een volgende keer m'n witte muizen zien en m'n marmotjes en m'n duiven.”

„Heb je duiven, Jaap?” roept Jan. „Wat fijn, die wou ik ook zo dolgraag hebben. Bij ons op de toren zijn ook altijd duiven, wit met grijs, jô!”

„Jullie mogen alles zien wat ik heb,” zegt Jaap. „Als je er samen naar kunt kijken, is het veel leuker.”

„Wat heb jij veel,” bewondert Cok.

„Ja-a, ik heb veel. . . .” antwoordt Jaap traag.

Ze lopen langzaam naar de boerderij terug. Nu zegt geen van hen iets; ach, de drie vrienden moeten maar naar Jaap kijken. Jaap, die zo langzaam en moeilijk loopt, voetje voor voetje....

Wat een opluchting als je dan zelf later kunt weghollen op twee gezonde benen. Hebben ze ooit geweten hoe heerlijk dat was? Jaap heeft veel, maar zij hebben veel, veel meer!

Jaap zit later tevreden in huis. Hij vertelt vader en moeder van de jongens; het is prettig als je iets te vertellen hebt. Wat is hij blij, dat de jongens terug willen komen. Zo dicht bij de stad wonen ze niet en moeder twijfelt er aan. Maar Jaap geen ogenblik, hij vertrouwt de jongens, hij weet wat ze hem beloofd hebben.

De boer kijkt naar z'n jongen. Zal het toch waar zijn, dat hij eens net zo goed lopen kan, als die drie bengels? O, hij wil het geloven, de dokter heeft het gezegd en er is vooruitgang. Jaap moet vrienden hebben, deze jongens heeft God op zijn weg gestuurd, die moeten hem helpen om blij te zijn! God zal de middelen zegenen en eens zijn vurig gebed verhoren.

Jaaps vrolijkheid geeft ook zijn vader nieuwe hoop. . . .

11. JAN VERHUIST

En nu gaat Jan verhuizen.
Zo maar, onverwachts!

Het is nog geen najaar en tòch was er opeens een huis voor hen klaar.

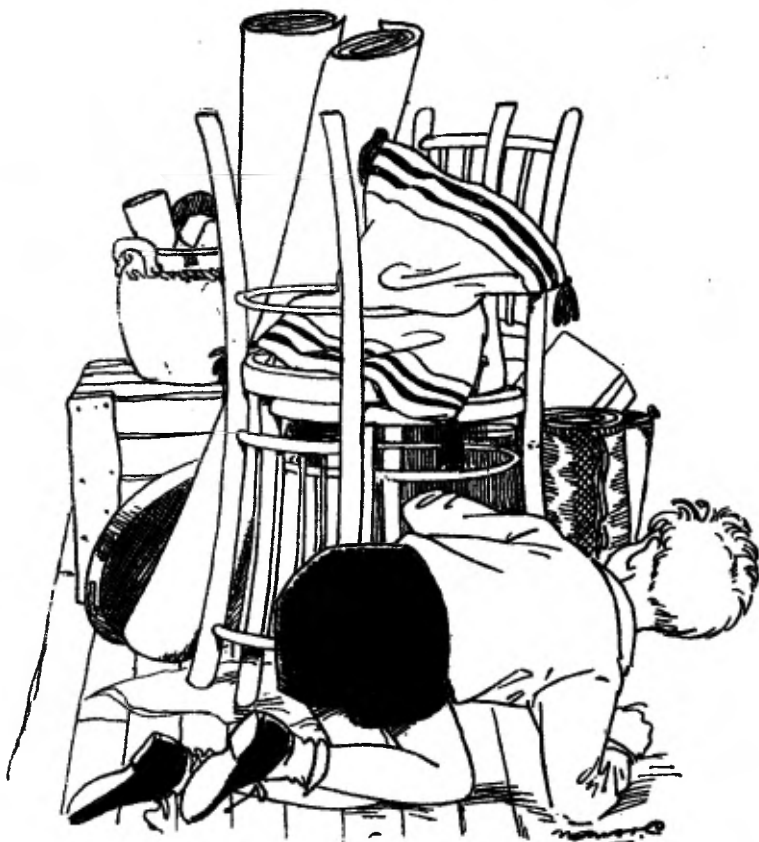
Dat huis staat niet aan de Damlaan, maar in de Vierwindenstraat.

Die straat is dicht bij de Damlaan en de huizen zijn er even mooi.

Jan vindt het geweldig, dat verhuizen. Het is zo'n gezellige troep thuis. Moeder wordt er haast wanhopig van. Alle spullen worden ingepakt, het zeil staat opgerold, de schilderijen zijn van de wand af, ja, alles is al zo'n beetje van z'n plaats. De kamers staan met kisten en dozen, en de stoelen staan omgekeerd op elkaar. Je zou best wegkruipertje kunnen spelen, als vader en moeder dat goedvonden. Maar moeder kan juist nu niet hebben, dat ze in de weg lopen; daarom zijn de twee allerkleinsten een paar dagen logeren bij oma.

Jan niet, Jan wil helpen.

Straks, als de verhuiswagen voor komt, mag hij meehelpen sjouwen, de boel in de wagen brengen en daar wacht hij nu op. Vannacht hebben ze voor 't laatst in dit huis op 't Kerkplein geslapen. Moeder heeft hen vanmorgen erg vroeg geroepen. Dat moest, want de verhuiswagen was heel vroeg besteld en het beddegoed moest nog ingepakt worden. Vader heeft vrij vandaag en Jan heeft heel vriendelijk aan meester Meyer gevraagd, of hij voor één enkel keertje ook wegblijven mocht. 't Is dat

Jan nooit van school verzuimt, daarom heeft de meester hem vrij gegeven voor deze gebeurtenis.

Jan doet erg gewichtig, met z'n handen in zijn broekzakken slentert hij vader na, gereed om dadelijk te helpen als hem wat gevraagd wordt. Jan is handig, dat moet gezegd!

Op 't afgesproken uur kijkt Jan vanaf hun bovenhuis het Kerkplein over. Wanneer de verhuisauto voor komt, hoeven de mannen niet te bellen, want dan is Jan op 't zelfde ogenblik al boven aan de trap, om aan het touw te trekken.

Daar komen de verhuizers boven en nu begint de pret.

Er wordt een raam uit de sponningen gehaald en met een takel, die vlug gelegd wordt, gaan de grote meubelstukken omlaag. Daar gaan de tafels en de stoelen, het dressoir en de kasten en de ledikanten. Het een na het ander gaat in de grote auto; er wordt hard gewerkt.

Jan mag wat kleine dingen naar beneden dragen. Er is voor hem ook genoeg te doen en o, hij doet zo z'n best. Na enkele uren is hun oude huis leeg en dan mag Jan voorin bij de chauffeur zitten en meerijden naar hun nieuwe woning.

Jan geniet. Zo'n spel kun je spelen, o ja, maar ècht meemaken, dat is toch véél fijner.

Nu zit hij in een èchte verhuisauto, zo'n lange, hoge wagen en daar rijden ze nu al hun spullen mee over straat. Eigenlijk is het grappig; Jan moet er om lachen.

De Vierwindenstraat ligt in een geheel nieuwe wijk van de stad, een beetje buitenaf. Het zal daar mooi wonen zijn. Ze krijgen een huis met een tuin, dat is iets heel nieuws voor hen en ze vinden het allemaal even heerlijk.

Toch duurt de autotocht niet zo lang; na een minuut of tien staan ze al voor hun nieuwe woning.

„'t Is maar goed, dat je vrij bent, Jan, want, jongen, wat kun jij goed helpen!” prijst vader.

Jan glundert van pret. Hij loopt nog eens zo hard; er is zoveel naar binnen te dragen. Daar word je wel een beetje moe van, maar dat laat je natuurlijk niet merken.

De verhuizers nemen een ogenblik rust. Moeder schenkt een kop koffie en de mannen eten daarbij een boterham. Jan heeft ook trek. Moeder vindt gelukkig nog wat in de trommel en dan zit Jan dicht bij de ouderen te smullen van een flinke broodkorst, met niets dan een beetje boter er op.

Wat vliegt die morgen om, het gaat alles veel te vlug naar Jan zijn zin. Er valt nog aldoor te helpen, maar de verhuizers hebben hun plicht gedaan. Jan z'n vader en moeder zijn over-

gebracht in hun nieuwe woning, zij kunnen gaan!

Moeder heeft geen tijd om te koken, ze doet niets dan kisten uitpakken en de spullen op hun plaats in de schone kasten zetten. Jan geeft maar aan, het een na het ander.

In de slaapkamers worden vlug de ledikanten overeind gezet; het is een hele uitzoekerij met al dat beddegoed, dat kris-kras door elkaar ligt.

Maar als 't avond is, slaapt ieder toch in z'n eigen bed op de slaapkamer, die voor hem bestemd is.

Jan is vreselijk moe, als hij eindelijk ligt. De hele dag was er blijdschap in zijn hart, maar nu is het zó vreemd in 't nieuwe huis.

Vooraf de stilte beklemmt Jan. Hij mist wat, hij mist de klokken.

Hij luistert. . . . Er is niets dan een grote, diepe leegte. . . .

De klokken zijn er toch. Kan hij dan niet een klein beetje het zacht getjengel horen? Jan luistert nòg feller, nòg ingespanner. . . .

Maar Jan luistert tevergeefs en dan. . . . zonder dat iemand het ziet, veegt Jan stil een paar tranen uit z'n ogen.

Alles is prachtig en goed, maar het gemis van de klokken van zijn duiventoren is jammer, héél jammer!

Jan woont nu veel dichterbij Jaap dan Gilles en Cok.

Ze zijn natuurlijk nog vrienden, want Jan heeft aan zijn vader en moeder gevraagd, of hij op dezelfde school mocht blijven.

Vader en moeder vonden dat gelukkig best en dus gaat Jan elke dag met Cok en Gilles mee. Ze brengen hem na vieren vaak thuis en op vrije middagen gaan ze dikwijls naar Jaap Henneveld.

Jaap heeft hun alle drie witte muizen beloofd. Hij houdt ze in een grote kist met een deksel van glas er op en dat willen de anderen nu ook.

Ze komen graag bij Jaap, en Jan, die nu het dichtst bij hem woont, gaat ook weleens alleen.

Jaap en Jan kunnen het heel goed samen vinden. Als ze in huis spelen, dammen ze met elkaar en Jaap heeft ook een leuk voetbalspel.

Jaap vindt, dat het net lijkt, of hij een broer gekregen heeft; hij vertelt Jan van alles. Jan weet al lang hoe dolgraag Jaap naar school wil, maar hij weet ook, hoe erg hij er tegen opziet, zo ongelukkig onder de jongens te moeten komen.

Jan zegt: „Je hebt ons toch, Jaap; wij zijn en wij blijven je vrienden, hoor! Er moet er eens één lelijk tegen je durven doen, nou, dan zullen we hem. . . .”

Als Jan zo praat, lacht Jaap, dat de tranen hem uit zijn ogen biggelen en hij houdt nog zoveel te meer van zijn nieuwe vrienden.

Jan helpt Jaap ook met het huiswerk, dat zijn leraar hem opgeeft. Ja, ze hebben altijd wel wat te doen, die twee!

Zo nu en dan moet Jaap met z'n moeder naar een knappe dokter in Leiden. Dan gaan ze met een auto en dan vertelt Jaap later alles aan Jan, wat de dokter gezegd heeft. Jaap moet veel oefenen met lopen. Hij gaat goed vooruit, de dokter is best tevreden over zijn vorderingen, het gaat prachtig!

„Het is een heel knappe dokter,” zegt Jaap.

Jan knikt, dat wil hij best geloven, heus!

„Maar toch is het de Here Jezus, die jou beter maakt, Jaap,” zegt hij ernstig.

„Hoe dan, Jan? Is de Here Jezus dan nog net zo machtig als toen Hij op aarde was? Hij komt nu toch niet naar me toe, hè?”

„Wat ben jij dom, Jaap. Alles op de hele wereld is van de Here God. Toen de Heiland naar de hemel ging, heeft Hij gezegd: Mij is gegeven alle macht!”

„Ja, ja,” zegt Jaap vlug, „dat weet ik wel.”

„Nou dan, dacht je, dat die dokter iets kon doen, zonder de Here God? Nee, Japie, die dokter doet wat God wil. God geeft die dokter de wijsheid en geleerdheid.”

„Als je 't zo bedoelt,” zegt Jaap gevat, „dàn begrijp ik het.” Hij knikt ernstig. „Fijn, dat je me dat gezegd hebt, Jan.”

Meer zei Jaap niet, maar toen hij 's avonds bad vóór hij slapen ging, dankte hij voor 't eerst echt de Here God voor zijn genezing. . . . Hij was zo heerlijk blij, want nu pas wist hij, dat God onder millioenen ook hem zag, ook hem helpen wilde met zijn moeilijkheden.

12. NOG EENS APPELS

Het is weer Woensdagmiddag.

Cok, Gilles en Jan zijn weer op de boerderij.

Pluda blaft nog wel als ze aankomen in de oprijlaan, maar bang zijn ze al lang niet meer voor hem. Pluda maakt veel lawaai, maar bijten doet hij nooit. Trouwens hij kent hen al, daar heeft Jaap wel voor gezorgd. Jaap wacht hen meestal op voor 't huis op de bank.

Ook deze keer zit hij er weer. Toen de jongens floten, zwaaide hij dadelijk vrolijk terug. Het herkenningsein van ons drietal kent hij immers ook al lang.

Naast de hooiberg is een grote schuur. Daar stalt de boer z'n paard en wagen en daar ligt ook veel gereedschap opgeborgen. Hannes, de knecht, en de boer komen er samen uit, ze hebben manden bij zich en elk een ladder met touwen.

De jongens kijken nieuwsgierig toe, wat er gebeuren gaat. Ze zouden de boer best willen helpen met werken. Hooien op het land lijkt fijn en beesten voeren en aardappelen rooien. Nog nooit heeft de boer hun hulp gevraagd en ze durven zichzelf niet aan te bieden. Hoe verrast kijken ze nu op, als de boer plotseling op hen toekomt.

„Jullie kunnen zo uitstekend appels plukken, niet?” vraagt hij ondeugend.

De jongens kleuren als een biet, nu ze herinnerd worden aan hun kwajongensstreek en ze durven niets te zeggen.

„Geen zin, jongens?” plaagt de boer opnieuw.

„Wat bedoelt u toch?” vraagt Jan ten slotte.

„Wat ik bedoel?” lacht de boer vrolijk. „Hannes en ik gaan de boomgaard in om te plukken. Willen jullie van de partij zijn? Helpen misschien? Nou, jongens, zeg ik het nú duidelijk genoeg?”

Of het duidelijk is? Met een schreeuw van vreugde vliegt het drietal van de bank, gereed om de boer en Hannes te volgen.

Jaap wordt op de ladder gezet en vrolijk meegedragen naar de boomgaard. Dat zal een feest worden!

Denk nu niet, dat de jongens zo maar een, twee, drie in een boom mogen klimmen. Nee, dan vergis je je. De boer zegt eerst, hoe ze plukken moeten. Niet aan de appels rukken en trekken, maar netjes bij het steeltje pakken, afbreken bij de tak en voorzichtig in het mandje leggen, niet gooien natuurlijk. Fruit moet voorzichtig behandeld worden, anders krijgen de appels rotte plekken en dan zijn ze veel minder waard.

„Jullie mogen eten zoveel je wilt, maar niet in je zakken stoppen natuurlijk. Niet eten èn slepen,” zegt de boer verder.

Jaap zit op een omgekeerde mand; hij heeft dolle schik om zijn vrienden, die ijverig appels plukken en grappen maken onder elkaar.

Hannes neemt er Cok even tussen: „Hé daar, stijle krullebol, is die van jou daar?”

„Wat bedoel je, Hannes?”

„Gunter, kerel, in die pereboom, zie je hem dan niet? Daar hangt een jong schoentje, jongen, een stek van de jouwe zeker!”
Ha, ha! Wat wordt er gelachen.

„Griet nog an toe,” zegt Hannes vrolijk, „wat heb ik die middag een plezier gehad!”

„Hannes, vertel eens wat van jezelf, van vroeger. Heb je ook wel eens in een sloot gezeten?” vraagt Jan.

„Wel eens? Kerel nog an toe, ik had er een abonnement op. Als me moeder nog praten kon, zou ze een boekje van me open

doen, dat belooft ik je! Ha, ha, ha, en gróeien dat ik er van deed!”

„Daarom ben je zeker zo lang!” zegt Jaap. „Vertel eens van die keer toen je door ’t ijs gezakt bent, Hannes?”

„Deze keer niet, bij gelegenheid, jongen; je vrienden komen toch zeker wel meer op de hoeve?”

De jongens hebben geen behoefte aan verhalen, zij plukken liever appels. Wat een prettig werk is dat!

Eten en plukken, dat mag. En nu het mag, maken ze er een bescheiden gebruik van. Ze willen goede vrienden blijven met de boer, die hun geen kwaad met kwaad vergold. Die hen strafte met de hond, maar daarna vergaf, voorgoed!

Wat een prettige middag in de boomgaard!

Met volgeladen manden keren ze naar de hoeve terug.

„Zo'n slechte, natte zomer,” zegt de boer dankbaar, „en dan toch zo'n goed fruitjaar. Het is een wonder, jongens, dat zeg ik maar. De natuur gaat haar gang; er is er Een, die dat alles met wijsheid regelt en bestuurt, dag aan dag, ja, ja!”

Een wonder, denkt Jan, wéér een wonder van God! Als je er maar op letten wilde.

13. DE DUIVENTOREN

Het is net vier uur geweest, de school is juist uit. Cok moet even naar huis om een boodschap, daarna gaat hij met Gilles Jan een eind wegbrengen.

Ze moeten over 't Kerkplein. Jan vindt dat leuk. Zo kan hij fijn hun oude huis nog eens zien; daar heeft hij immers zo lang gewoond, en dan komen ze ook dicht bij de toren met 't klokkenspel en de duiven. . . .

Ze lopen in de Kerksteeg en kijken nieuwsgierig naar de toren op.

„Zie je nog duiven, Jan?”

„Ja, jongens, dáár heb je er een en dáár op de omloop, ze zijn er immers altijd! Torenduiven zijn het!”

„Och wat, in torens vind je uilen, kerkuilen, uilskuiken!”

„Of er dan geen duiven kunnen nestelen. Niemand weet dat zo goed als ik, 'k zag het immers elke dag,” doet Jan verontwaardigd.

„Nou ja, misschien een verdwaalde.”

„Maak het nou, toe! Er moeten nesten zitten, ik zag er soms wel zes tegelijk uitvliegen.”

„'t Zal wel waar zijn,” twijfelt Cok. „Laten we nou maar dóórlopen, hoor.”

Ze lopen door. Jan werpt een nieuwsgierige blik op hun oude bovenwoning. Nee, hij zou niet meer terug willen, 't nieuwe huis is veel fijner. Er valt niet veel meer aan te bekijken!

„Tjang, tjingelangting, tjang!”

Hè, daar spelen de klokken! Jan kijkt verrast naar boven.

„Daar heb je de duiven!” schreeuwt hij opeens opgewonden.

En ja, daar vliegen ze om de kop van de toren. Nu moeten Cok en Gilles wel geloven, dat er nesten zijn. Wat een mooie duiven! Een geheimzinnige aantrekkingskracht gaat er van uit. Zouden ze bij zo'n nest kunnen komen? Als de torenman hen nou eens meenam naar boven!

Maar wat is dat? Staat de torendeur open? Hoe is 't mogelijk! Heeft de torenman die vergeten te sluiten? Of is hij nog in de toren.

„Hij komt dadelijk misschien naar beneden,” zegt Jan. „Laten we hem tegemoet gaan, dan vragen we of we even de nesten mogen zien.”

Jan kent de torenbaas; hij is niet bang, hij gaat voorop, hij zal praten met de torenkijker.

Ze lopen de smalle, stenen trap op. Almaar draaien moeten ze en de treden zijn zo hoog; het is een hele klim, hoor!

„Zou de baas niet boos op ons zijn?” vraagt Gilles voorzichtig.

„Moet hij de torendeur maar niet openlaten,” zegt Cok. „We doen toch niks, misschien komen we hem tegen op de trap.”

„Laten we vragen of we een paar duiven mogen vangen, er zitten er genoeg in de toren. Misschien hebben ze wel jongen ook!” zegt Jan al hijgend.

„Sjonge, wat een hoogte, even uitblazen, hoor!

„Griezelig in zo'n toren, hè? Kijk eens, wat een vieze spinnekoppen!”

„Die zitten hoog genoeg, daar zul je met je neus niet tegen aan lopen.”

Ze lachen alle drie en klimmen weer verder; de trap wordt al smaller. Wat worden ze moe, hun benen zijn zo zwaar. „Daar heb je een raampje, jongens!”

„Laten we eens naar beneden kijken!”

„Heden, wat zijn we al hoog, wat liggen de huizen al diep

onder ons! Kijk eens, wat een smalle straten; moet je die auto's zien rijden en die fietsers!"

„Durf jij nog hoger, Jan?"

„Waarom niet, we zijn nog niet bij de omloop. Zou de torenman wel boven zijn, je hoort niks, hè?"

„Nee, maar we kunnen zelf de duiven ook wel vinden, hoor. Vort, Jan, zet hem op!" Zoiets zegt Cok altijd.

Daar gaan ze weer, steeds hoger de toren in, waar het al donkerder wordt. Jan voorop. Jan is helemaal niet bang. Hij heeft zo dikwijls de toren eens willen beklimmen, hij is ontzettend nieuwsgierig.

Eindelijk komen ze op een wat breder portaal. Daar is een deur; ze openen hem voorzichtig. O, nu zijn ze op de klokkenzolder. Mensenlief, wàt een klokken!

„Tjangklang, tjingelinggelangklangklang." "

Daar klinkt een regel van een vrolijk liedje. Wat een lawaai zo boven in die toren. Je schrikt je naar! 't Moet halfvijf zijn. Nu zijn ze dus al een kwartier in de toren. Ze durven niet zo dicht bij de klokken te komen. Met ontzag kijken ze naar de grootste. Zagen ze ooit zo'n grote klok? Hij hangt bovenin de klokkenzolder, aan een geweldige, zware, dikke balk, met stalen kabels. De kleinere klokken hangen lager. Er is een vreemd mechaniek te zien; was er maar iemand, die hun iets vertellen kon van de klokken. Eigenlijk wel eng, zo alleen in de toren.

„Ga maar mee, jongens," dringt Jan aan. „We doen die deur weer dicht en gaan verder."

Dat doen ze wel, maar 't wordt hoe langer hoe griezelijker. De trap is nu zo smal, hij lijkt meer op een ladder; ze kunnen er door naar beneden kijken.

„Nou ga 'k toch liever niet verder, Jan," aarzelt Gilles opeens.

„Ben je mal, jô, als je nog even meeloopt, kun je op zee kijken, net als de torenwachter; dan kun je de schepen zien varen."

Dat geeft Gilles weer moed, hij wil best de zee zien vanaf deze hoogte.

„Zijn we nu nog niet bij die duiven?” moppert Cok. „Ik geloof, dat ik het opgeef.”

Gilles en Cok beginnen allebei te zeuren en Jan krijgt ook genoeg van het avontuur. Het is wel jammer, ze moeten dan maar terug.

Stel je voor, dat de toren eens dicht is en ze er niet meer uit kunnen! Jan's hart begint zo hevig te kloppen van benauwdheid bij die gedachte, dat hij stokstijf op de trap blijft staan, met halfopen mond.

„Wat doe je raar?” roept Gilles, die vlak achter hem aankomt. „Ik weet het wel, je bent bang, hè?”

„Ga nou gauw!” doet Jan braniechtig. „Ik bang? Dat zal ik je laten zien!”

Daar gaat hij weer de grauwe, schemerige toren in, waar af en toe een heel smal raampje wat licht doorwerpt. Jan wil het niet bekennen aan zijn vrienden, maar hij huivert en griezelt bij elke trede, die hij doet.

Het ruikt vunzig in de toren, het is er vreselijk vuil, de dikke, zwarte spinnewebben zijn soms ijselijk groot en het is net of er telkens wat ritselt en trilt. . . .

Dan is er opeens wat gefladder, dat moet van een duif zijn.

Dat is het ook. Hoog in de muur zijn smalle luchtkokers zichtbaar. In een er van zit een duif, ze kunnen juist het puntje van de staart zien.

„Hier moeten ze dus nestelen,” zegt Jan. „Als we er nou maar een vangen kunnen. Als we nu het geluk eens hadden een nest te vinden. . . .”

Het is een smal gangetje, waar ze op staan, net een draai naar een volgende trap. Het is er hoog en donker, maar van een nest valt niets te bespeuren. Het is een grote teleurstelling.

„Ik ga terug!” zegt Gilles.

„Ik ook,” zegt Cok. „Maar wacht, eerst moet ik die duif even tegen z'n staart mikken.”

Ja, maar waarmee? Er is geen steentje te zien, alles is vuil en stof. Dan diept Cok een cent uit z'n zak; hij lacht overmoedig.

„Daar gaat ie, hoor!”

Rang! Mis natuurlijk! Hij zou willen, dat hij zo goed kon mikken! De cent rolt de trap af, maar de duif vliegt toch weg.

„Goeie reis!” gilt Cok vrolijk.

Jan is vreemd stil geworden, hij gaat het eerst terug. . . . Waar is de torenkijker nu toch? Een angstig vermoeden is in zijn hart geslopen. . . . Een vermoeden, waar hij geen woord over durft uit te laten. Waarom heeft hij daar niet dadelijk aan gedacht? Waarom nu pas?

Jan geeft verstrooide antwoorden als de jongens iets vragen.

Jan houdt de eer op, maar hij is vreselijk ongerust.

Veel te vlug haast hij zich de trap af.

14. DE TORENWACHTER

De torenwachter, die tegelijk ook koster van de kerk is, heeft z'n werk gedaan. Eerst is hij bovenin de toren geweest, daarna had hij nog wat te bedisselen in de kerk. Morgen gaat er een jong echtpaar trouwen en hij was nog vergeten, iets klaar te zetten voor de dominee.

Koster Boele doet zijn werk graag goed en hij heeft dan ook snel het verzuim goedgeemaakt. Er mag niets aan zijn werk mankeren. Hij zal zorgen, dat in het Huis van God alles op rolletjes loopt; anders zou hij geen koster willen zijn.

In de vaste overtuiging, dat alles in orde is, wil de torenwachter nu ook de torendeur sluiten. Wat vreemd, dat hij die opengeleten heeft; dat doet hij anders nooit!

Hij kijkt een ogenblik naar boven, haalt z'n schouders op, steekt de sleutel in zijn zak en gaat naar huis toe. Ontevreden op zichzelf, dat hij zo slof is geweest die deur open te laten. Hij kan bijna niet begrijpen, dat hij het werkelijk gedaan heeft. 't Kan ook zijn, dat ondeugende jongens hem opengegooid hebben. Voortaan zal hij hem meteen maar op slot doen; dat is in elk geval secuurder. Vanavond, na afloop van de catechisatie van de dominee, zal hij de boel nog eens controleren, want hè, nee, het zit hem toch niet lekker. Ze moeten niet van hem kunnen zeggen, dat hij zijn werk niet goed doet. Foei nee, hij zou zich diep schamen.

Wie kwam er buiten hem op de toren? De beiaardier natuurlijk. Die kwam een paar keer in de week de klokken bespelen

èn op feestdagen ook. Dan moesten de klokken vrolijke liedjes laten horen, daar had je een carillon voor. De mensen horen graag het klokkenspel van hun oude, mooie toren. Ja, daar waren ze wàt trots op.

Maar nu was het de tijd niet, dat de beiaardier naar boven moest, o nee. Andere mensen mochten in de vacantiemaand de toren beklimmen. Dan ging hij mee als geleider, als gids en dan vertelde hij alle bijzonderheden van zijn ouwe toren. Niemand kon er zo goed van vertellen als hij, omdat hij al zovele jaren het werk van torenwachter gedaan had. Iedere bijzonderheid wist hij zich precies te herinneren, ook al was het nog zoveel jaren geleden gebeurd. Ja, de torenwachter heeft een best geheugen, daar mankeert niets aan, maar wat hem vandaag scheelt, is hem niet duidelijk.

Vanmorgen eerst een boodschap vergeten te doen, toen z'n werk in de kerk half gedaan en ten slotte de torendeur bij vergissing opengelaten. Het is wel erg! Is hij nou helemaal in de war? Als hij zo doorgaat, kunnen ze hem wel bedanken, dan is hij toch een kerel van niks. Goed dat niemand het weet. Het mag niet meer voorkomen, volstrekt niet; als hij daar nu maar goed om denkt.

Zo loopt de torenwachter zichzelf te bestraffen; hij is zo onrustig onder dat alles. Hij gaat al aardig naar de zestig toe, hij wordt oud.

Stel je voor, dat hij geen koster en torenwachter meer mag zijn. . . .

Dat zou toch verdrietig zijn. Och, och, dáár moet hij niet aan denken. Want o, hij houdt toch zoveel van zijn werk.

In de toren zitten drie diep verslagen jongens, onder aan de trap. Toen ze beneden kwamen, vonden ze de deur op slot.

Jans bange vermoeden is uitgekomen. De koster was niet op de toren, maar in de kerk geweest. Met een binnendeur kun je

vanuit de toren immers in de kerk komen. Dat hij niet eerder aan die mogelijkheid gedacht had. O, het is vreselijk dom van hem! Hij kan het zichzelf niet vergeven, hij had het kunnen weten. Heeft hij daarom zoveel jaren op het Kerkplein gewoond? Maar wat nu te beginnen?

Nadat ze alle drie aan de deurknop gerammeld en getrokken hebben, zijn ze sprakeloos naast elkaar gaan zitten op een der onderste treden van de oude, uitgesleten, stenen trap. Tè verslagen en geschrokken, om nog iets te doen.

Maar dat duurt geen uren. Cok begint zenuwachtig te lachen, hij stottert een mooi verhaal: „Nou. . . . nou zijn we net. . . . net als Jan van Schaffelaar opgesloten in een toren, zeg!”

„Praat niet zulke onzin,” bromt Jan.

„’t Is. . . . geen onzin,” hakkelt Cok, die altijd begint te stotteren als hij in de war zit ergens over. „Het. . . . het is een. . . . een ware gebeurtenis uit de geschiedenis; ik heb er een. . . . een verhaal over gelezen.”

„’t Zal wel,” smaalt Jan. „Wat kan mij dat verhaal schelen; ik wou, dat we maar uit die toren waren.”

„Ik ook,” zucht Gilles zacht. „Wanneer komt de torenwachter terug?”

Jan haalt z’n schouders op. „Ongelijk, meestal ’s avonds.”

„Ben je nou helemaal. Ik. . . . ik weet geen raad. Wat zal mijn moeder ongerust zijn. Zullen we nog eens rammelen en bonzen op de deur?”

„Asjeblijft niet, zeg, dan komen er een massa mensen aanlopen en de politie misschien. Nee, laten we liever maar wachten tot de torenwachter terugkomt.”

„Ja!” zuchten Gilles en Cok. „Er zal niet anders opzitten.”

Na een tijdje zwijgen begint Gilles weer te praten: „Zeg, Cok, vertel jij ons dat verhaal van die Jan van Schaffelaar maar; we hebben toch niets te doen, dat kort de tijd nog. Wat moest die kerel in een toren? Ook voor duiven soms?”

„Rare! Die Jan van Schaffelaar was een held! Dat is een spannend verhaal, jongens. Die man was een krijgsoverste, een officier! Jan van Schaffelaar was de aanvoerder van de Kabeljouwens, ja, zo noemden ze hun leger. De anderen heetten Hoeksens. Die twee partijen waren in oorlog. Kijk, het ging zo: Barneveld was in handen van de Hoeksens. Toen veroverde Jan van Schaffelaar met zijn mannen dat plaatsje, hij joeg de Hoeksens er uit en was overwinnaar. Maar later kwamen de Hoeksens terug, op een moment dat Van Schaffelaar er niet op bedacht was. Hij was zo goed als ongewapend en de bende, die hem overrompelde, was veel groter in getal dan de Schaffelaars.

Ze gingen er natuurlijk aan en het zou niet lang meer geduurd hebben, of de Hoeksens waren overwinnaars geweest. Dat nooit! dacht Van Schaffelaar. Achter hem was de toren, die kon hem nog redden. Daar sloot hij zich met zijn mannen op. Op dat ogenblik waren ze veilig; ze hoopten, dat er spoedig hulp van vrienden zou komen om hen te helpen.

Maar er kwam niemand, het wachten duurde zo lang, en honger dat ze kregen en dorst, het was verschrikkelijk!”

„Hou op,” roept Gilles, „ik weet nu al geen raad!”

„Mond dicht, laat hij verder vertellen, jô!”

„Er was niets te eten in de toren natuurlijk. . . .”

„Ja, spinnekoppen misschien,” griezelt Gilles weer.

„Als jij je nou niet stil houdt. . . .” dreigt Jan bijna boos.

„Nu goed, ik ga verder,” zegt Cok. „Denk je, dat de vijanden het opgaven? Niks, hoor, ze deden alle moeite om die lui er uit te jagen. Ze gingen de toren beschieten en ze legden smeulende rommel neer aan de voet, zodat de vieze rook regelrecht naar binnen drong en ze wierpen ook brandende fakkels. . . . Maar Jan van Schaffelaar en zijn mannen gaven zich niet over. Ze rammelden allemaal van honger, maar ze gaven zich toch niet gewonnen.”

„Fijn, jô, reuze lui! Dat zijn me toch effetjes kerels,” be-

wondert Gilles weer in de rede vallend. „Enne, ze hebben het toch zeker gewonnen?”

„Eigenlijk niet,” vertelt Cok verder. „Ze moesten het opgeven! Er kwam geen hulp en toen wilde die officier van de Hoeksens, dat de mannen van Jan van Schaffelaar hem van de toren gooien, dan mochten zij vrij, zie je.”

„Wat een gemene streek en deden ze dat? Nee toch zeker?”

„Natuurlijk niet, ze vonden het afschuwelijk! Maar lang konden ze niet meer in de toren blijven, anders zouden ze allemaal doodgaan van honger. Het was bijna niet meer uit te houden. Weet je wat er toen gebeurde? Jullie raden het nooit. Toen is Jan van Schaffelaar van de toren gesprongen en hij leefde nog toen hij viel. Maar zijn vijanden hebben hem dadelijk gedood. Dit heeft hij gedaan om zijn mannen te redden. Dáár, nou weet je 't! En ik vind hem een held, een dappere held, want als hij niet van de toren gesprongen was, waren al zijn mannen in de handen van hun vijanden gevallen.”

Het is een tijd stil. Wie durft nog mopperen na zo'n verhaal? Ze doen alle drie hevig hun best, om ook een beetje op een held te lijken. Maar o, wat gaat hun hart van rikketik.

Het wordt al later, al donkerder. . . . Ontelbaar zijn de zuchten, die stilletjes gelaten worden en waarom moeten ze zo dikwijls hun neus snuiten? Verkouden zijn ze geen van drieën; dat is toch vreemd, hè?

Het carillon vertelt hun kwartier na kwartier en uur na uur hoe laat het is. Het wordt zeven uur, acht uur, halfnegen, negen uur. Het is bijna niet meer uit te houden.

In de toren wordt het volslagen donker en het ziet er naar uit, dat ze de nacht over moeten blijven. . . . Ze doen niets anders dan gedempt praten met elkaar, dan weer lange tijd zwijgen en wachten.

Een keer móet de torenwachter toch komen; aan deze gedachte klemmen zij zich vast met al hun hoop.

Ze willen voor elkaar hun angst niet weten, die almaar groeit, die hen zo hevig benauwt, dat ze 't bijna niet meer kunnen uithouden, zonder hard te gaan gillen.

Als Jan van Schaffelaar het zoveel dagen in een gesloten toren kon uithouden, waarom zij dan niet één nacht als het moet?

Ze willen dapper zijn en de gevolgen van hun domme daad moedig dragen. . . . God alleen hoort, hoe ze diep in hun hart bidden en smeken om hulp en God verhoort ook de onuitgesproken gebeden van drie bange jongens, die hoe langer hoe dichter naar elkaar toe kruipen, in een akelige, donkere toren. Een toren, die veel op een griezelig spookhol lijkt, met nare, vreemde, onbestemde geluiden en daar tussendoor het zorgeloos spel van het carillon. Dat zal hun altijd in het geheugen blijven.

Koster Boele gaat z'n laatste rondgang maken.

Hij is laat vanavond, door wat extra werk. Hij heeft thee moeten zetten voor een groot aantal heren, die een vergadering hielden en graag in de pauze wat wilden drinken. Daar zorgt koster Boele natuurlijk ook voor, als hem dat gevraagd wordt. Nu gaat hij even wat lokalen sluiten en dan is straks zijn dagtaak afgelopen.

Koster Boele haast zich niet, hij loopt langzaam, genietend van de mooie zomeravond op het Kerkplein. Hij komt voorbij het politiebureau, waar de mannen dag en nacht door werken. Daar heb je twee agenten, die hun rondgang weer moeten maken.

„Goeienavond, heren!” roept de torenwachter. „Jullie beginnen, als ik klaar ben, hè?”

„Zeg dat wel, Boele. Wij gaan sterren tellen vannacht en bij het maantje dromen, als jullie slapen,” grapt een van hen terug.

De ander doet een stap in Boele's richting: „Jij weet nogal veel, baas. Heb je soms iets gehoord van drie vermiste jongens?”

„Wat sta je nou te prevelen, man?”

„O, weet je niets? Nou, dat mag wel een wonder heten; ze hebben vanavond het politiebureau zo'n beetje bestormd. De halve stad weet het nieuws! Er zijn drie jongens op de loop, na schooltijd verdwenen, niemand weet waarheen. De ouders zijn radeloos, dat begrijp je. Dus geen aanwijzingen, koster?”

„Nee, man, ik wou het. Wat zulke bengels hun ouders toch aandoen. Man, je begrijpt 't niet, wàt een toestand, och, och....”

„Nou, Boele, niet al te somber, het zijn jongens en dan drie, die lopen in geen zeven sloten tegelijk. Goeienavond!” groeten de politiemannen rustig.

„Van 't zelfde,” mompelt Boele hoofdschuddend.

Die jeugd van tegenwoordig, 't is me wat moois. Dat loopt maar weg en is bij nacht en ontij nòg niet thuis. Mens, 't is om te huilen gewoon. Ze bezorgen de politiemannen handen vol werk. Zoek zulke apen maar eens op in 't donker; wie weet waar ze zijn. . . . In zijn tijd. . . . nu ja, hij had ook wel eens kattekwaad uitgehaald, hoor, maar weglopen, nee, dat zou hij nooit gewaagd hebben!

De sleutelbos rammelt in z'n hand. Van de lokalen, waar hij alles in orde bevonden heeft, sluit hij sekuur de deur. Hij blijft nog een ogenblik in de consistoriekamer, zet de stoelen recht, legt de Bijbel weer keurig op de glanzende kathedr, die op tafel staat, trekt het schiefgetrokken tafelkleed onberispelijk recht en gaat dan rustig verder.

Hij loopt rond zijn oude, mooie kerk, met z'n zacht ruisende bomen, die er langs geplant staan. Het is alles zo vredig op 't Kerkplein. Nee, de koster zou niet rustig kunnen slapen, als hij z'n laatste rondje niet gemaakt had. O ja, hij zal nog even de toreendeur openen, hij wil nog een keer naar boven vandaag. Hij heeft een zaklantaarn bij zich, maar 't kan nog wel voor het helemaal duister is. Het moet halftien zijn.

Weer is daar de rammelende sleutelbos. Zonder zich te ver-

gissen kiest de koster de juiste sleutel om de deur te openen. Achteloo wil hij binnengaan, maar deinst op 't zelfde moment beduusd terug. . . .

„Wat zullen we nou beleven?” roept hij ontsteld.

Op de trap, ineengehurkt en suffig knipperend tegen de langverwachte, nietsvermoedende man, zitten drie jongens. Ze rijzen stijf en rekkend overeind. . . .

„Eindelijk,” zegt Gilles het eerst.

„Wat eindelijk?” zegt de torenwachter streng. „Hoe komen jullie, m'n goeie mensen, in mijn toren?”

„Ja, u had de deur open gelaten en toen. . . .”

„Nou en toen? Wat moeten jullie in mijn toren?”

„Voor de duiven, mijnheer, we wilden zo graag de nesten zien.”

„Wát nesten, wie nesten! Hoe halen jullie het in je hoofd, om brutaalweg de toren binnen te gaan, hoe verzin je 't!”

„We hebben het niet verzonnen, het kwam vanzelf; we dachten, dat u boven was, en toen wilden we vragen. . . .”

„Wát vragen, wie vragen! Ben jij niet dat jongetje van Duiverman, die hier op het plein gewoond hebben? Ja, warempel, hij is het. Heb jij dat kunststuk verzonnen? Kort geleden keek je vanuit jullie huis naar de toren en wou je nu misschien vanuit de toren naar je huis kijken, leperd?”

Jan is vuurrood geworden van verlegenheid; hij stamelt iets onverstaanbaars en kijkt verschrikt naar de torenwachter op.

Cok is flinker, hij doet een stap naar voren: „Mogen we naar huis, mijnheer?” We hebben er spijt van en zullen het echt niet meer doen.”

„Nee, jongens, dat gaat zo maar niet. De politie is van jullie vermissing op de hoogte, die móet ik in kennis stellen. Jammer voor jullie misschien, maar dat kan niet anders. Wat willen de heren? Vrijwillig met me meelopen naar 't bureau, je weet, het is vlakbij, óf willen jullie liever afgehaald worden?”

„We lopen wel mee,” zegt Cok kort. „Kom, jongens!”

15. BIJ DE POLITIE EN THUIS

Dat wordt een spannend halfuur. Onze drie vrienden worden in de wachtkamer gelaten. Er gaat onmiddellijk bericht naar hun ouders, dat ze terecht zijn, met de boodschap er bij, dat ze na het verhoor van de politie thuishkomen.

't Is jammer dat ze zichzelf niet in de spiegel kunnen zien; dan zouden ze stellig schrikken van hun vuile, bestreepde gezichten. Enfin, dat doet weinig ter zake, want er valt voor hen op het bureau wel wat anders te beleven.

Terwijl ze daar zitten te wachten, wordt er plotseling een nieuwe arrestant binnengebracht. Het is een jonge kerel, die zich hevig verzet. Er wordt geworsteld in de gang, voeten schuiven en schuren langs de vloer. Bevelen worden gegeven. De deur van een cel klapt stevig dicht, de jongen zit opgesloten. Ze horen hem zingen, razen en tieren. . . . vreselijk om te horen.

„Is dat even erg,” zeggen ze zacht. Ze begrijpen er niets van.

„Die jongen is dronken,” zegt de torenwachter ernstig. „Zie je nu ,wat er van een mens wordt, die zichzelf vergeet? De drank is een van de grootste vijanden van ons. Jongens, onthoudt dit als een afschrikwekkend voorbeeld. Als de drank is in de man, is de wijsheid in de kan, zie je.”

Ja, dat hebben ze gezien; als een beest werd die kerel naar binnen gesleept. Ze zijn er diep van onder de indruk!

Lang tijd om er over na te denken, hebben ze niet. Nu gaat hun verhoor beginnen. Eén voor één moeten ze bij een rechercheur

komen, die achter een groot bureau zit. Voor hem ligt een dik opengeslagen boek, waarin hij dadelijk begint te schrijven.

„Je naam, jongen?”

„Jan Duiverman, mijnheer.”

„Waar woon je?”

„Vierwindenstraat 16.”

„Hoe oud ben je?”

„Elf jaar, mijnheer.”

„Wanneer ben je geboren?”

„Twaalf Maart.”

„Ben je al eerder met de politie in aanraking geweest?”

„Nee, mijnheer, of . . . nee, mijnheer”

Jan bloost alweer hevig. Hij hoeft toch niet te vertellen van die keer op straat met voetballen zeker? Dat bedoelt de rechercheur toch niet?

„Vertel nu eens rustig wanneer jullie het plan opgevat hebben, om samen weg te kruipen in de toren, jongen?”

„Het wàs geen plan, mijnheer, het was alleen om de duiven, het ging vanzelf toen die deur open stond; we wilden de nesten zoeken.”

„Heb je die gevonden?”

„Nee, mijnheer. We zagen één duif, meer niet.”

„Wat hebben jullie verder in de toren gedaan?”

„Niets, mijnheer, alleen gewacht tot de torenwachter terugkwam.”

„En als hij nu eens niet gekomen was, wat dan?”

„Tja, wat dan?” Jan haalt zijn schouders op. „Weet ik niet,” zegt hij onrustig. „Dan hadden we misschien in de toren moeten slapen vannacht. . . .”

De rechercheur gaat zo een hele poos door met vragen en als hij genoeg van Jan weet, moet Gilles komen en daarna Cok.

Met deze twee gaat het precies zo. Ze moeten van A tot Z antwoorden op al de vragen die hun gedaan worden. Gelukkig vertellen ze alle drie hetzelfde verhaal. Hieruit kan de rechercheur opmaken, dat ze in elk geval de waarheid spreken en hem niet zo maar wat op zijn mouw trachten te spelden.

Ze krijgen een ernstige berisping en mogen dan eindelijk gaan. Een politie-agent leidt hen de gang door. Daar kunnen ze nog heel goed het schoppen en te keer gaan van die laatste arrestant horen. Ze kijken elkaar veelbetekenend aan. Het wil zoveel zeggen als: Zullen wij zorgen, dat we hier nooit weer terug hoeven te komen?

't Is tien uur, als ze eindelijk op 't Kerkplein staan.

Tot Jan's grote vreugde stapt juist zijn vader van de fiets. Die komt hem ophalen.

Vader kijkt Jan doordringend aan: „Moet ik me voor je schamen, jongen?”

„Nee, vader,” zegt Jan bevend. Hij kijkt hem eerlijk in de ogen.

„Nu, stap dan maar vlug achterop, jongen. Wat heb jij ons weer een angst bezorgd vandaag. Je moeder was er gewoon van streek van. We hebben overal naar je laten vragen, ook bij boer Henneveld.”

„Ja, vader,” zegt Jan zacht, „ik begrijp het, ik vind het erg vervelend ook. . . . Het was heus de bedoeling niet, vader. . . . Is. . . . is moeder èrg boos?”

„Boos, Jan? Dat is het juiste woord niet. Als moeder je straks ziet, is ze juist vreselijk blij, dat je er weer bent! Jij hebt moeder veel verdriet en angst bezorgd, dat moet je begrijpen.”

Jan denkt na: Ja, zó is het, verdriet en angst en dan tòch blij als je weer terug bent. Was het zo ook niet bij de verloren Zoon in de gelijkenis? Ja juist, toen was er feest.

Nog voor Jan binnen is, heeft moeder hem al omhelsd; ze stond voor de deur van hun huis naar hem uit te zien. . . .

Jan kreeg er tranen van in zijn ogen, tranen van blijdschap wel te verstaan. Dat moeder zoveel van hem hield, o, wat maakt hem dat gelukkig. Hij is nog nooit zo dankbaar geweest thuis te zijn, als deze late avond.

Cok en Gilles hebben ook niet te klagen over hun ontvangst. Tussen al de standjes door klinkt de dankbaarheid, dat hun niets ergs overkomen is.

„Je leven is in Gods hand, jongen,” zegt Coks moeder bewogen.

„Ik zal elke dag bidden of Hij je bewaren wil.”

„U bent altijd zo bang,” zegt Cok. „Ik ben toch geen pap-kindje.”

„Juist daarom, Cok, een wiegekindje kan ik bij me houden,

maar jij wordt groot, jij trekt later de wereld in. Ik moet je loslaten, maar dan zal God je altijd vasthouden, waar je ook bent, omdat je een biddende moeder hebt.”

Cok knikt, hij vindt het prachtig, hij buigt zich over de tafel naar zijn moeder toe. Wat achter hem ligt, is hij reeds bijna vergeten; hij ziet nu al ver vooruit!

„Als ik soldaat ben later, doet u 't dan nog, moeder?” vraagt hij nieuwsgierig.

Even legt moeder haar hand op zijn hoofd; die hand trilt een beetje, zo ontroert haar Cok zijn vraag.

„Als je soldaat bent, mijn jongen,” zegt ze zacht, „dàn juist nog zoveel te meer; onthoud dat maar!”

16. HET GROTE BOEK

Het regent pijpestelen vandaag.

't Begon met buien, maar tegen de middag bleef het onafgebroken gieten.

Ja en nu zitten onze drie vrienden juist vandaag op de hoeve.

't Is Augustus, dus vakantie. Ze waren door de boerin uitgenodigd, een hele dag te komen. Met graagte hebben ze de uitnodiging aangenomen en reeds vroeg in de morgen zijn ze met z'n drieën naar de boerderij gewandeld. Toen was het nog droog, maar al heel gauw plensde de regen bij stralen neer.

„Weer een natte dag,” zegt de boer mismoedig. „Weer een dag dat er buiten weinig gewerkt kan worden.”

Hannes, de knecht, zit in de grote wagenshuur reparatiewerk te doen. Daar is nu prachtig gelegenheid voor. De jongens mogen op de hooizolder spelen. O, ze hoeven zich geen moment te vervelen. Kun je denken. Ze hebben een fijne hut gemaakt in de hoek van de zolder en nu doen ze allerlei spelletjes.

Eerst een roversspel. Dat was zo spannend, dat de boerin kwam kijken wat er gebeurde, toen ze zo gilden. Het was ook net echt, toen ze de bandiet gevangen hadden en ze rolden op de grond van 't lachen toen ze 't angstige gezicht van Jaaps moeder boven de ladder zagen uitkomen.

Hierna deden ze Indiaantje. Het was kostelijk zoals ze zich toetakelden. Met een hele bende kippeveren konden ze zich een prachtig hoofdtuig maken; ze sneden pijlen en spanden een echte boog. Om hun heupen knipten ze zich gordels van oud papier, de schoenen en kousen gingen in een hoek en zo barre-

voets leken ze net echte Indianen. Jaap kon wel niet met alles meedoen zo hij wou, maar hij genoot ontzettend veel van de pret en 't spel van de anderen.

Dat was nog eens wat anders, dan met meisjes spelen. Hier had hij altijd naar verlangd. Zoveel hij kon, deed hij mee. Zijn ogen glinsterden van pret en hij hunkerde telkens opnieuw naar een volgend spel; dit was heerlijk, opwindend en boeiend.

Nee, zo was er geen sprake van verveling; voordat ons viertal het wist, was de morgen voorbij.

„Nu al eten?” riep Jaap spijtig, toen z'n zusjes kwamen roepen.

Maar dat eten was toch ook een feest voor de jongens. Wat hadden ze een honger toen ze eenmaal voor hun bord zaten. En wat smaakte het boereneten hun overheerlijk!

Jaap, die dikwijls heel weinig trek had, at nu twee keer zoveel. Hij wilde in geen geval voor de stadsjongens onderdoen. Het was een gezellige, vrolijke boel aan tafel. Ze zaten er met z'n tien omheen. Jaaps vader en moeder, z'n twee zusjes, Hannes, het dienstmeisje en ons viertal.

Boer Henneveld kan z'n ogen haast niet van Jaap afhouden. Is dat nu werkelijk Jaap, zijn jongen? O, hij is zo dankbaar, dat die jongen zo vrolijk is. Wat is het goed, dat hij nu vrienden heeft. Vroeger was de boer dikwijls jaloers op andere jongens, die goed lopen konden. Nu heeft God dat lelijke uit z'n hart weggedaan, nu kan hij Jaap aan God overgeven. Nu kan hij wachten, tot het Gods tijd is, om hem helemaal beter te maken. Die drie ondeugende jongens moeten hem helpen, ze moeten maar heel dikwijls naar de boerderij komen. Als Jaap altijd zo eten kon, jongen, jongen, wat zou hij dan sterk worden!

„Baas,” roept Cok opeens, „kunnen we vanmiddag soms iets voor u doen? We willen best werken, niet, jongens?”

Natuurlijk willen ze dat. De boer denkt een ogenblik na. Het zou prachtig zijn, als die vier jongens samen erwten en bonen

konden lezen; dat was zo gek nog niet en toch een gezellig karweitje met z'n allen.

Het voorstel van de boer wordt met gejuich aangenomen. Wat kun je beter doen op zo'n regenachtige middag. Ze kunnen toch niet de hele dag rovertje en Indiaantje spelen; daar hebben ze voorlopig genoeg van.

En zo trekken ze met z'n allen naar de grote schuur. De boer leegt in een voederbak een baal peulvruchten; die mogen ze nu sorteren. Spoedig zijn ze gezeten rond een lange tafel, elk met een schaal voor zich.

De zusjes van Jaap komen er ook bij en Hannes zit net als vanmorgen in de hoek te repareren. Hij kauwt op een tabakspruim en luistert stilletjes naar de verhalen, die de jongens elkaar doen.

Om beurten moeten ze wat vertellen. Het gaat op de rij af. Het eerste is Gilles aan de beurt. Hij vertelt natuurlijk een zee-mansverhaal.

Gilles zijn vader is kok. Hij moet al het eten klaarmaken en koken voor de bemanning. Ze eten natuurlijk veel peulvruchten, erwten en bonen. Zijn vader kan zulke heerlijke erwtensoep koken. Moet je horen! Gilles lacht ondeugend, en buigt zich vol pret naar de anderen toe:

„Het gebeurde eens een keer, dat vader z'n werkwant in de soep liet vallen. Hij viste hem er netjes uit en verzekerde guitig, dat de lui aan boord nog nooit zo'n lekker vet soepje gegeten hadden! Sjonge, wat hebben ze daarvan gesmuld!” vertelt hij vrolijk. „Ook heeft hij eens een keer soda in het eten gedaan in plaats van zout, maar o, wat hebben ze hem dat ingepeperd. Want beetnemen, nee, dat laten de zeelui zich niet, hoor!”

Hierna moet Jan vertellen. En Jan zou Jàn niet zijn, als hij het verhaal van de duiventoren niet deed. Jaap weet het al lang, hij heeft gezegd, dat de nesten van de duiven misschien wel in de bomen zaten. En als ze over de toren praten, moet Cok van

Jan van Schaffelaar vertellen, die uit de Barneveldse toren sprong. En dan wil Jaap ook graag nog eens weten, hoe het op het politiebureau gegaan is.

Avonturen, hè, die wil Jaap ook zo graag beleven. Hij weet niets van zichzelf te vertellen, hij neemt een verhaal uit een boek. Maar 't is een mooi verhaal en Jaap vertelt het goed na. Dan hebben ze allemaal een beurt gehad, alleen Hannes niet. Weet Hannes nog wel wat hij hun beloofd heeft, een poos geleden in de boomgaard?

„Hè ja, Hannes, nu moet je iets vertellen uit je jeugd,” dringen ze allen aan.

Hannes voelt wel, dat hij daar nu niet onderuit kan; hij moet ook voor de dag komen met een klinkend verhaal. Hij krabbelt vrolijk in z'n grijze krullebol en lacht.

„Moet het ècht gebeurd zijn?”

„Ja, natuurlijk!” roepen de jongens. „Dat is pas fijn!”

„Nou, luistert dan,” begint Hannes langzaam. „Die jongens daar zijn laatst op het politiebureau geweest, hè? Nu, dat is mij ook eens overkomen. Twee keer zelfs. Een keer voor het ingooien van een ruit en de tweede keer, ja, dat zal ik dan nu vertellen. Ik ben er niet trots op, hoor jongens, dat mijn naam ook staat in zo'n dik politieboek. Maar dat is nu eenmaal zo. Wij gingen op een Woensdagmiddag naar een opgespoten stuk land. Daar speelden we veel. Er lag een hoop rommel, omdat er een vuilnisbelt in de buurt was en je kon er reuze schik hebben met elkaar. We sjouwden er met ouwe pannen, afgedankte parapluïes en weet ik veel wat voor spul. We waren met z'n vijven, jongens, ik weet het nog zo goed. Een van mijn vriendjes had lucifers in zijn zak, hij kwam op het idee om een vuurtje te gaan stoken. Jullie begrijpt, dat dit voorstel wel gehoor bij ons vond. We zochten van alles op wat brandbaar was en het duurde niet lang, of we hadden een pracht van een kampvuur. We speelden, dansten en sprongen er omheen en hadden

de grootste schik. We wisten wel, dat vuurtje stoken verboden was, maar wie denkt daar nu om, wij in elk geval geen ogenblik. . . . We hadden het veel te druk met ons vuur en genoten er van als de vlammen zo hoog mogelijk opklaaiden. Toen verscheen er opeens een agent, hij was op de fiets gekomen en stapte regelrecht op ons af. Of we maar zeggen wilden, hoe we heetten en waar we woonden. Alles werd genoteerd en hij zei, dat we op 't politiebureau moesten komen en als we 't niet deden, dat we er dan thuis meer van zouden horen.

Toen gingen we natuurlijk en het verging ons net zoals die drie kornuiten. Alles in zo'n dik boek, hè, en weet je wat die rechercheur toen zei en dat vergeet ik mijn hele leven niet: Zo, nu staan jullie voor altijd in ons politieregister, we hebben het maar op te slaan en we vinden het telkens weer terug. Ik vond die gedachte lang niet prettig en ik dacht: Laat ik zorgen, dat het niet meer voorkomt. Dat is me ook wel gelukt, jongens. Nooit meer heb ik het met de politie aan de stok gehad, zie je.... Er is maar één Boek, waar Hannes graag ingeschreven staat, jongens. Dat is het Boek des levens van God. Jonge ja, Hannes hoopt, dat daar zijn naam in te vinden is. Verdient heb ik het niet, hoor. . . . maar dat kun je ook niet verdienen, dat is nu het vreemde van het geval."

„Daar begrijp ik niets van,” zegt Cok.

„'t Is ook niet te begrijpen, jongen, het is een wonder van God.”

„Een wonder, Hannes, hoe dan?” vraagt Jan.

„Nou kijk, de Here God heeft ook zo'n politieboek, daar staan niet een of twee keer onze namen in, hoor, maar wel duizend keren. Wij hebben zoveel kwaad gedaan elke dag, dat we het bij God voor altijd verknoeid hebben. En nu is de Here Jezus gekomen en die heeft onze straf gedragen en elke keer als we echt berouw hebben over ons kwaad, schrappt Hij dat lelijke van ons weg. Dan is het vergeven. Als we ècht geloven in Hem, schrijft Hij onze naam met gouden letters in het Boek des

levens van God. En dan ben je de gelukkigste mens op de hele wereld. . . .”

Even is het muisstil, de jongens kijken vol ontzag naar ouwe Hannes.

Maar dan heeft Jaap een vraag: „Hoe weet je dat dan, Hannes, je moet het toch ergens aan merken?”

„Gelijk heb je, jongen. Mijn Bijbel leert me dat. In mijn Bijbel lees ik, dat de Here Jezus gekomen is, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. Ook zo'n rare snuiter als Hannes en ook jullie, jongens. . . . Waard ben ik het niet, maar ik heb het durven aannemen en ik mag eerlijk zeggen, dat ik geen mens op de wereld benijd. Hannes voelt zich onnoemelijk rijk en hij verlangt niets meer. . . .”

„Alle mensen,” zegt Cok, „ik verlang nog een heleboel. Ik wil later veel verdienen en een auto hebben!”

„En ik wil een fiets,” juicht Jan er tussendoor.

„En ik wil kapitein worden op een heel groot schip,” roept Gilles.

„En ik. . . ik,” roept Jaap, „ik wil paard rijden en later officier worden in het leger en hardlopen en jagen en van alles natuurlijk.”

Allen proesten het uit, Hannes ook; zijn zware lach davert door de schuur.

„Alles goed en wel,” zegt hij vrolijk. „Als jullie het voor- naamste maar niet vergeten, want daar komt het op aan!”